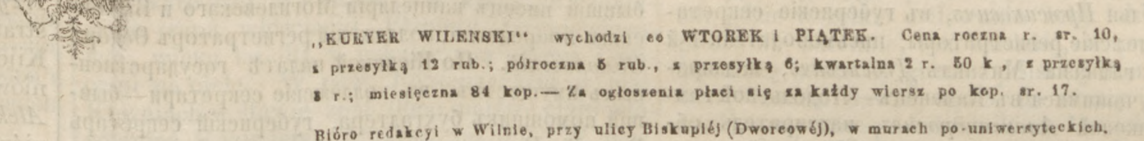
№ 47. ПЯТНИЦА, 17 ІЮНЯ. 1860. PIĄTEK, 17 CZERWCA.

СТО ПЕРВЫЙ ГОДЪ СУЩЕСТВОВАНІЯ. SETNY PIERWSZY ROK ISTNIENIA.

ВИЛЕНСКІЙ ВѢСТНИКЪ
KURYER WILEŃSKI

ОФФИЦІАЛЬНАЯ ГАЗЕТА. GAZETA URZĘDOWA.

„ВИЛЕНСКІЙ ВѢСТНИКЪ" выходитъ по ВТОРНИКАМЪ и ПЯТНИЦАМЪ. Условія подписки Цѣна за годъ 10 р., съ пересылкою 12 р.; за полъ года 5 р., съ пересылкою 6 р.; за четверть года 2 р. 50 к., съ пересылкою 3 р.; за 1 мѣсяцъ 84 к.— За объявленія платится за строку 17 к. сер.

Кантора редакціи въ Вильнѣ, на Дворцовой улицѣ, въ Гимназіальномъ домѣ.

„KURYER WILEŃSKI" wychodzi co WTOREK i PIĄTEK. Cena roczna r. sr. 10, z przesyłką 12 rub.; półroczna 5 rub., z przesyłką 6; kwartalna 2 r. 50 k, z przesyłką 3 r.; miesięczna 84 kop.— Za ogłoszenia płaci się za każdy wiersz po kop. sr. 17.

Bióro redakcyi w Wilnie, przy ulicy Biskupiéj (Dworcowéj), w murach po-uniwersyteckich.

ВНУТРЕННІЯ ИЗВѢСТІЯ.

Ст.-Петербургъ, 10 іюня.

— Указомъ правительствующаго сената, 18 мая произведены за выслугу лѣтъ: по Виленскому учебному округу: статскіе совѣтники, директоръ Виленскаго дворянскаго института, коллежскій совѣтникъ Матвѣй *Падренъ-де-Карне*; въ коллежскіе совѣтники — надворные совѣтники, старшіе учители гимназій: Бѣлостокской — Казиміръ *Чижъ*, и Слуцкой—Владиславъ *Іжицкій-Германъ*, въ надворные совѣтники—коллежскіе ассессоры, старшіе учители: Минской губернской гимназіи Антонъ *Жбиковскій*, съ 25-го апрѣля, Виленскаго дворянскаго института—Фабіянъ *Курковскій*, Венцеславъ *Пржибыльскій*, и учитель въ параллельныхъ классахъ Виленской губернской гимназіи Адамъ *Езержа*, въ коллежскіе ассессоры—титулярные совѣтники: старшіе учители Виленскаго дворянскаго института—Михаилъ *Изюмовъ*, Алексѣй *Садоковъ*, учитель въ параллельныхъ классахъ Виленской губернской гимназіи Игнатій *Чарноцкій;* въ титулярные совѣтники—коллежскіе секретари: помощникъ столоначальника канцеляріи попечителя округа Осипъ *Политовскій*, и учитель Пружанскаго дворянскаго училища Александръ *Елецъ*, въ коллежскіе секретари—губернскіе секретари: исправляющіе должности учителей—Новогрудской гимназіи Клементій *Боублевскій*, Матвѣй Пшонковскій, съ 15 мая 1855, и Ковенскаго казеннаго еврейскаго училища 2-го разряда Онуфрій *Сявцилло*, надзиратели за приходящими учениками—Ковенской гимназіи Карлъ *Шванковскій*, Новогрудской гимназіи Георгій *Феглеръ*, и домашній наставникъ дирекціи училищъ Минской губерніи Иванъ *Вержбицкій*, въ губернскіе секретари—коллежскіе регистраторы, учители приходскихъ училищъ—Великобржостовицкаго Матвѣй *Гирынь*, Мелейчицкаго Осипъ *Остржинецъ*, и канцелярскій чиновникъ Виленскаго дворянскаго Института Юліянъ *Рымкевичъ*, въ коллежскіе регистраторы — учители приходскихъ училищъ: Свислоцкаго—Павелъ *Кѣркоріусъ*, Борисовскаго Василій *Конопасевичъ*, Датновскаго—Феликсъ *Розалини*, и Городецкаго—Емиліянъ *Гриневичъ*. По Кіевскому учебному округу, въ коллежскіе совѣтники: инспекторъ 1 Кіевской гимназіи, въ званіи камеръ-юнкера Двора Его Императорскаго Величества, князь Василій *Дабижа*, и старшій учитель 2 Кіевской гимназіи Маврикій-Людвикъ *Байеръ*; въ надворные совѣтники—коллежскіе ассессоры: старшіе учители 1 Кіевской гимназіи—Викторъ *Девіенъ*, Михаилъ *Успенскій*, младшій учитель Волынской гимназій Ефимъ *Добрашевъ*; въ коллежскіе ассессоры— титулярные совѣтники: старшіе учители Волынской гимназіи—

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

St.-Petersburg, 10 czerwca.

— Przez ukaz rządzącego senatu, 18 maja, za wysługę lat zostali mianowani: w Wileńskim okręgu naukowym: radzcą stanu: Dyrektor instytutu szlacheckiego Wileńskiego Maciej *Padrun de Carné*; radzcami kollegjalnymi—radzcy dworu, starsi nauczyciele gimnazjów: Białostockiego—Kazimierz *Czyż* i Słuckiego—Władysław *Iżycki-Herman*; radzcami dworu—assesorowie kollegjalni, starsi nauczyciele: Mińskiego gimnazjum gubernjalnego—Antoni *Żbikowski*, Wileńskiego instytutu szlacheckiego—Fabian *Kurkowski*, Wacław *Przybylski* i nauczyciel w klassach paralelnych Wileńskiego gimnazjum gubernjalnego Adam *Jezierza;* assesorami kollegjalnymi—radzcy honorowi, starsi nauczyciele Wileńskiego instytutu szlacheckiego: Michał *Iziumow*, Aleksy *Sadokow* i nauczyciel w klassach paralelnych Wileńskiego gimnazjum gubernjalnego Ignacy *Czarnocki*; radzcami honorowymi—sekretarze kollegjalni: pomocnik naczelnika stołu kancellarji kuratora okręgu Józef *Politowski* i nauczyciel Prużańskiéj szkoły szlacheckiéj Aleksander *Jelec;* sekretarzami kollegjalnymi—sekretarze gubernjalni: pełniący obowiązki nauczycieli—gimnazjum Nowogródzkiego Klemens *Boublewski*, Maciéj *Pszonkowski* i Kowieńskiéj rządowéj szkoły żydowskiéj 2-go rzędu Onufry *Siawcillo*, dozórcy uczniów przychodzących—gimnazjum Kowieńskiego Karol *Szwankowski*, gimnazjum Nowogródzkiego Grzegorz *Fegler* i nauczyciel domowy dyrekcji szkół gubernji Mińskiéj Jan *Wierzbicki*; sekretarzami gubernjalnymi—regestratorowie kollegjalni, nauczyciele szkół parafjalnych—Wielkobrzostowickiéj Maciéj *Giryn*, Melejczyckiéj Józef *Ostrzyniec* i urzędnik kancellaryjny Wileńskiego instytutu szlacheckiego Julian *Rymkiewicz*; regestratorami kollegjalnymi—nauczyciele szkół parafjalnych: Swisłockiéj—Paweł *Kerkorius*, Borysowskiéj—Bazyli *Konopasewicz*, Datnowskiéj—Feliks *Rozalini* i Horodeckiéj—Emilian *Hryniewicz*. W Kijowskim okręgu naukowym: radzcami kollegjalnymi—radzcy dworu: inspektor 1 gimnazjum Kijowskiego, kamer-junkier Dworu Jego Cesarskiej Mości, książe Bazyli *Dabiża* i starszy nauczyciel 2 gimnazjum Kijowskiego Maurycy-Ludwik *Bajer*; radzcami dworu—assesorowie kollegjalni: starsi nauczyciele 1 gimnazjum Kijowskiego—Wikor *Dewjen*, Michał *Uspeński* i młódszy nauczyciel gimnazjum Wołyńskiego Joachim *Dobraszew;* assesorami kollegjalnymi — radzcy honorowi: starsi nauczyciele gimnazjum Wołyńskiego—Mikołaj *Kustow* i Ignacy *Trofimow*, młodszy nauczyciel gimnazjum Kamieńca-Podolskiego Karol *Berch*, nadetatowy

ВИЛЬНО.

11 сего іюня происходило обыкновенное засѣданія состоящей подъ покровительствомъ Его Императорскаго Высочества Государя Наслѣдника Цесаревича Виленской археологической коммиссіи, подъ предсѣдательствомъ дѣйствительнаго члена И. Ходзьки.

По открытіи засѣданія предсѣдательствующимъ, и прочтеніи протокола минувшаго засѣданія, ученый секретарь доложилъ слѣдующія полученныя въ теченіи послѣдняго мѣсяца бумаги: 1) Письмо отъ дѣй. члена, министра финансовъ, дѣйст. тай. сов. А. М. Княжевича, въ которомъ извѣщаетъ предсѣдателя коммисіи гр. Тышкевича, что желая содѣйствовать увеличенію нумисматическихъ коллекцій Виленскаго музеума древностей, онъ, г. министръ, испрашивалъ Всемилостивѣйшее Государя Императора соизволеніе на передачу изъ С. Петербургскаго монетнаго двора, собранія бронзовыхъ медалей относящихся къ исторіи Россіи, на что и послѣдовало Высочайшее соизволеніе; присовокупивъ, что собраніе это въ скоромъ времени будетъ доставлено въ Вильно. Заключено: принести душевную благодарность отъ имени коммисіи его высокопревосходительству дѣй. члену, А. М. Княжевичу, за его милостивое содѣйствіе къ преуспѣянію музеума. 2) Письмо отъ дѣй. чл. профессора Краковскаго университета Іосифа Кремера, въ которомъ обѣщаетъ прислать портретъ и біографію недавно скончившагося брата своего Карла Кремера, состоявшаго тоже членомъ коммисіи. 3) письмо отъ почет. чл. адъюнктъ профессора Варшавской медико-хирур. академіи Константина Горскаго, въ которомъ извѣщаетъ о пожертвованіи имъ для кабинетовъ музеума, 1320 экземпляровъ раковинъ изъ числа дублетовъ оказавшихся въ его собраніи, кои въ скоромъ времени будутъ доставлены въ Вильно. Положено: благодарить г. Горскаго за сіе столь важное приношеніе. 4) письмо отъ члена сотр. Д. Ходзько, при которомъ прислалъ 107 золотыхъ и серебряныхъ монетъ пожертвованныхъ дочерьми покойнаго профессора Ивана Вольфганга.

Затѣмъ прочтенъ дипломъ данный вел. кн. Витовтомъ 6 марта 1399 г. Рижскому бургомистру о сохраненіи торговыхъ сношеній между Ригою и Полоцкомъ, присланный въ точной копіи членомъ сотр. полковникомъ Сонцевымъ, а также прочтены отрывки изъ сообщенной дѣй. чл. Самогитскомъ епископомъ, преосвященнымъ Волончевскимъ копіи инвентаря города Борейкова, *alias* Люнарина, составленнаго въ 1568 г. извѣстнымъ ревизоромъ Якубомъ Лашковскимъ. Положено: напечатать этотъ инвентаръ во 2-мъ т. собранія древнихъ грамотъ и актовъ, издаваемыхъ коммисіею.

Въ заключеніе прочтенъ списокъ приношеній за истекшій мѣсяцъ.

СПОСОБЪ ЛЕЧЕНІЯ
ВОДОБОЯЗНИ.

Сообщаемый здѣсь способъ леченія водобоязни былъ употребляемъ извѣстнымъ помѣщикомъ Рязанской губерніи, г. Левашевымъ, объяснившимъ свой секретъ Ея Императорскому Высочеству Великой Княгинѣ Еленѣ Павловнѣ, по соизволенію которой и дѣлается нынѣ общеизвѣстнымъ.

Средства, входящія въ составъ сего способа леченія, слѣдующія:

1) Растеніе Шильникъ *), котораго употребляются одни только коренья или луковицы.
2) Трава Дрокъ.
3) Трава Душица.
4) Трава Колокольчики (мелкіе синіе).
5) Масло коровье свѣжее.
6 Хлѣбъ ржаной.
7) Вода чистая холодная (простая и не очень холодная).

Прежде всего скажемъ о времени собиранія первыхъ четырехъ средствъ:

Коренья или луковицы Шильника собираются въ половинѣ сентября мѣсяца и далѣе, или однимъ словомъ въ то время, когда самая трава ихъ засохнетъ, хотя нижняя часть ея стампа, что къ самой луковицѣ, была бы и зеленая; эта трава, выдернутая съ луковицею, отрѣзается, оставляя помянутаго стампа на вершокъ или болѣе отъ луковицы; при выдергиваніи остается на луковицѣ и земля, которую не нужно смывать, а только обрѣзать неплотно, не срѣзая при томъ поросшей на луковицѣ оболочки. Потомъ луковицы раскладываются въ тѣни, но не на солнцѣ, для просушиванія, одна подлѣ другой, только не въ кучѣ, дабы онѣ не могли сопрѣть. Травы Дрокъ, Душица и Колокольчики собираются въ концѣ іюня мѣсяца и позже, однимъ словомъ въ то время, когда онѣ расцвѣтутъ; собранныя такимъ образомъ, онѣ вяжутся въ пучки и развѣшиваются въ тѣни для высушиванія.

NB. Всѣ помянутыя травы и луковицы должно собирать каждогодно; однимъ словомъ, чтобъ въ составъ лекарства всегда входили травы и луковицы свѣжія, но не прежнихъ годовъ.

Приготовленіе травъ и луковицъ для употребленія ихъ въ лекарство: Взявъ, сколько нужно, сухіе пучки помянутыхъ травъ, должно аккуратно ихъ пересмотрѣть, выбрасывая изъ нихъ попавшія другія травы или какой нибудь соръ; если же травы не такъ сухи, то ихъ посушить въ вольномъ духу въ печи, наблюдая, чтобы ихъ не пересушить, а такъ, чтобы ихъ можно было только стереть въ порошокъ.

Далѣе, напримѣръ, трава Дрокъ: съ пучка ея обираются цвѣтки, листья и стебельки самые до того мѣста, гдѣ на нихъ нѣтъ цвѣтковъ или мало. Трава Душица, съ пучка которой обираются цвѣтки и и листья. Трава Колокольчики, съ пучка ея обираются цвѣтки, листья и самые стебельки тоже до того мѣста, гдѣ на нихъ нѣтъ цвѣтковъ или мало. Эти травы стираются въ глиняномъ горшкѣ каждая порознь въ порошокъ, который просѣвается, дабы въ немъ не было стопокъ. Луковицы или коренья Шильника, если онѣ влажны, должно въ вольномъ духу въ печи высушить до такой степени, чтобы ихъ можно было только истолочь въ порошокъ, но не пересушить, отъ чего порошокъ вмѣсто бѣлаго будетъ желтоватый; съ нихъ ножемъ очищается поросшая оболочка съ оставшеюся отчасти землею·черноту же, которая, по снятіи начисто оболочки, можетъ кое-гдѣ остаться, не нужно тщательно очищать; оставленный стампъ отрѣзается, и какъ онъ входитъ внутрь луковицы, то и эту его часть вырѣзать до бѣла; потомъ онѣ толкутся въ порошокъ, который тоже просѣвается. Этотъ порошокъ, равно какъ и помянутыхъ травъ—держится въ отдѣльныхъ крѣпко закупоренныхъ банкахъ.

Весь курсъ леченія состоитъ изъ двухъ періодовъ:

Въ первомъ періодѣ въ составъ лекарства входятъ слѣдующія изъ помянутыхъ выше средствъ: Шильникъ, Дрокъ и Душица, масло коровье и хлѣбъ ржаной.

Этотъ періодъ продолжается четыре дня; дается каждый день по одному пріему.

Во второмъ же періодѣ въ составъ лекарства входятъ: Колокольчики Дрокъ, вода.

Этотъ періодъ продолжается два дня; дается каждый день тоже по одному пріему.

Въ нѣкоторыхъ случаяхъ оба періода продолжаются долѣе, какъ видно будетъ ниже сего. Что же касается до количества помянутыхъ средствъ, даваемыхъ укушенному, то оно должно быть соразмѣрно его лѣтамъ.

Въ первомъ періодѣ нужно давать въ одинъ пріемъ Шильнику:

Укушенному	отъ 20 л. и болѣе	70 гран.
—	отъ 20 л. до 15	—60 гран.
—	отъ 15 л. до 10	—50 гран.
—	отъ 10 л. до 5	—40 гран.
—	отъ 5 лѣтъ . .	30 гран.
—	грудн. ребенку	— 20 гран.,

да Дроку и Душицы въ составъ того же пріема:

Укушенному	отъ 20 л. и болѣе	55 гран.	каждой травы.
—	отъ 20 л. до 15	—30 гран.	— —
—	отъ 15 л. до 10	—25 гран.	— —
—	отъ 10 л. до 5	—20 гран.	— —
—	отъ 5 лѣтъ	15 гран.	— —
—	грудн. ребенку	— 10 гран.	— —

Составляется же лекарство сего періода такъ:

Насыпать на тарелку, сколько нужно, порошку Шильника, Дрока и Душицы, смѣшать его, влить въ этотъ смѣшанный порошокъ масла коровьяго, растопленнаго въ вольномъ духу до такой степени, чтобы оно могло только разойтись, но не было бы горячее. При растапливаніи масла нужно остерегаться, чтобы въ него не попало воды или чего нибудь, для чего удобнѣе накрывать его. Влить же масла въ смѣшанный порошокъ нужно: для укушеннаго отъ 20 лѣтъ и болѣе—одну столовую ложку, а съ 20 лѣтъ и менѣе—нужно уменьшать соразмѣрно количеству порошка Шильника, Дрока и Душицы, даваемаго въ одинъ пріемъ. Не должно ложкою захватывать съ масломъ соли, остающейся на днѣ отъ растапливанія масла. Далѣе стерѣть ложкою порошокъ съ масломъ и наконецъ прибавить въ эту смѣсь ржанаго хлѣба мякишу столько, сколько дается порошку Шильника, ложкою хорошо растерѣть все это, такъ чтобы не видно было хлѣба; сдѣлать изъ сего пилюлю и дать укушенному съѣсть.

NB. Если укушенный не въ состояніи ѣсть пилюлю, то изъ ней сдѣлать какія угодно маленькія пилюльки и давать ихъ глотать.

NB, Ни въ какомъ случаѣ не должно ни чѣмъ ни запивать, ни заѣдать лекарства.

Во второмъ періодѣ нужно давать въ одинъ пріемъ Колокольчиковъ и Дроку:

Укушенному	отъ 20 л. и болѣе	35 гран.	каждой травы.
—	отъ 20 л. до	15—30 гран.	— —
—	отъ 15 л. до	10—25 гран.	— —
—	отъ 10 л, до	5—20 гран.	— —
--	отъ 5 лѣтъ . . .	15 гран.	— —
—	грудн. ребенку	— 10 гран.	— —

Составляется же лекарство сего періода такъ:

Взять порошку Колокольчиковъ и Дроку, сколько нужно, смѣшать его и, всыпавъ въ стаканъ, налить холодной чистой воды; размѣшавъ хорошо ложкою, такъ, чтобы не было катышковъ, дать выпить укушенному; оставшуюся за тѣмъ на стѣнахъ стакана жидкость сполоскать самымъ малымъ количествомъ воды и дать также выпить. Тоже и здѣсь не должно лекарства запивать или заѣдать. Что же касается до количества воды, которое слѣдуетъ налить въ смѣшанный порошокъ, то нужно, если укушенный будетъ:

Отъ	20 лѣтъ и болѣе	—пять столовыхъ ложекъ.	
—	20 лѣтъ до 15	—четыре столовыя ложки.	
—	15 лѣтъ до 10	—три столовыя ложки.	
—	10 лѣтъ до 5	—двѣ	— —
—	5 лѣтъ	одну	— —

Грудному ребенку—половина столовой ложки.

NB. Лекарство какъ 1-го, такъ 2-го періода всегда должно даваться свѣжее, то есть, приготовленное въ тотъ же день, какъ его давать.

Если раны у укушеннаго очень велики или много ихъ, то ему нужно давать восемь пріемовъ, изъ которыхъ пять пріемовъ 1-го періода, то есть въ пилюляхъ, и три пріема 2-го періода въ порошкѣ, давая каждый день тоже по одному пріему.

Лечить же ранъ, какія онѣ ни былибы, не нужно дозволять; выжиганія разныя тотчасъ по укушеніи не нужны.

Какъ давать лекарство, діэта и мѣры предосторожности:

Лекарство какъ 1-го, такъ и 2-го періода давать должно утромъ натощакъ, то есть, чтобы укушенный ничего не ѣлъ, ни пилъ; если куритъ табакъ или что другое, или нюхаетъ табакъ, то и этого не позволялъ бы себѣ. Укушеннымъ же, начинающимъ обнаруживать первые признаки водобоязни, можно давать одинъ пріемъ лекарства 1 періода во всякое время, какъ требующимъ скорой помощи, не считая его въ число пріемовъ. Давши такой пріемъ, оставить укушеннаго въ покоѣ до слѣдующаго дня утра, съ котораго и начать давать ему должное число пріемовъ.

По принятіи лекарства укушенный не долженъ ничего ни ѣсть, ни пить, ни курить, ни нюхать, если онъ будетъ отъ 5 лѣтъ и болѣе,—три часа, а отъ 5 лѣтъ и менѣе—два съ половиною часа. Тоже самое укушенный долженъ соблюдать и въ тотъ день, когда съ нимъ сдѣлается рвота до сказанныхъ часовъ послѣ принятія лекарства, соблюдая при томъ діэту и мѣры предосторожности. Не позволять укушенному во весь курсъ леченія и послѣ онаго цѣлый годъ пить водки, какогобы то ни была вина, пива, меду, браги и вообще всѣхъ горячительныхъ напитковъ. Также не позволять во весь курсъ леченія и спустя послѣ онаго двѣ недѣли курить чего бы то ни было, нюхать табаку; ѣсть соленой рыбы, ветчины, солонины, соленыхъ огурцовъ и вообще соленаго, копченаго, рѣдьки, хрѣну, луку сыраго, чесноку, горчицы, пить кофе, шоколаду и крѣпкаго чаю.

Сверхъ того въ продолженіи года по окончаніи леченія, равно какъ и во время самаго леченія, укушенный долженъ какъ можно остерегаться, чтобы не промочить ногъ, или самому какъ нибудь намочиться; послѣ испарины не пить очень холоднаго, избѣгать сквознаго вѣтра, въ сырую погоду ходить тепло одѣвшись, не купаться; не париться въ банѣ или въ печи, но спустя шесть недѣль можно обмываться теплою водою, только не въ жаркой банѣ; однимъ словомъ, какъ можно болѣе быть осторожнымъ въ отношеніи простуды.

Если съ укушеннымъ въ 1-й или во 2-й, или въ какой нибудь день по принятіи лекарства сдѣлается рвота до того времени, въ какое ему позволяется ѣсть и пить послѣ принятія лекарства, то пріемъ этого дня недолженъ входить въ число слѣдуемыхъ ему пріемовъ, а замѣняется на слѣдующій день такимъ же, и леченіе продолжается обыкновеннымъ порядкомъ, пока укушенный все число слѣдуемыхъ ему пріемовъ приметъ. Если же рвота сдѣлается по принятіи пищи или питья, то не нужно пріемъ замѣнять другимъ. Съ укушенными по принятіи лекарства бываетъ иногда тошнота, рвота, круженіе головы, біеніе сердца, ознобъ, жаръ, тоска, слабость, въ слѣдствіе свойства этого лекарства, опасаться того не должно: все проходитъ само собою; тоже самое иногда можетъ случиться и по окончаніи всего леченія на другой день или и далѣе; также случается запоръ, для чего нужно поставить како-нибудь промывательное **), но внутрь не давать слабительнаго.

Если укушенный приметъ лекарство не на тощакъ, или до извѣстныхъ часовъ (3-хъ или 2 съ половиною) будетъ ѣсть или пить послѣ принятія лекарства, или не соблюдетъ діэты предписанной или сказаннаго выше сего, то леченіе его нужно начать снова, съ перваго пріема перваго періода. Тоже самое разумѣется и о тѣхъ укушенныхъ, которые и по окончаніи всего курса леченія несоблюдутъ должнаго.

Леченіе укушеннаго, какъ въ 1-мъ, такъ 2-мъ періодѣ должно быть производимо постоянно, не прерывая его ни однимъ днемъ, и между періодами не должно быть промежутка; въ противномъ случаѣ оно начинается снова, то есть съ перваго пріема перваго періода.

---

*) По опредѣленію г. директора Ботаническаго сада, латинскія названія этихъ растеній суть слѣдующія: Шильникъ—Alysma plantago. Дрокъ—Genista tinctoria. Душица—Origanum vulgare. Колокольчики—Campanula rotundifolia, Lin.

Польскія названія этихъ растеній слѣдующія: 1) Шильникъ—Żabiniec babczany. 2) Дрокъ—Janowiec farbierski. 3) Душица—Macierzyca pospolita. 4) Колокольчики—Dzwonek okrągłolišci. Jun.

**) Клистиръ.

Николай *Кустовъ*, и Игнатій *Трофимовъ*, младшій учитель 2 Кіевской гимназіи Генрихъ *Гохгутъ*, учители уѣздныхъ училищъ — Черноостровскаго дворянскаго Ѳедоръ *Мертцъ*, Любенскаго Дмитрій *Крестинскій*, и Остерскаго Ѳедоръ *Соханскій*, въ титулярные совѣтники—старшіе учители гимназіи: Ровенской Павелъ *Видута-Стоцкій*, и Черниговской Иванъ *Яценко*, помощникъ прозектора анатоміи въ Императорскомъ университетѣ Св. Владиміра и лекарь Владиславъ *Познанскій*, коллежскіе секретари: архитекторъ округа Павелъ *Шлейферъ*, сверхштатный младшій учитель 1 Кіевской гимназіи и тамошняго института благородныхъ дѣвицъ Алоизій *Паночини*, учитель Острогскаго уѣзднаго дворянскаго училища Александръ *Леньевичъ*, учители уѣздныхъ училищъ—Глуховскаго Иванъ *Ставковой*, и Сосницкаго Иванъ *Дубовскій*, въ коллежскіе секретари—младшій учитель Каменецъ-Подольской гимназіи Николай *Протопоповъ*, и сверхштатный учитель и компатный надзиратель благороднаго пансіона 1-й Кіевской гимназіи, Конрадъ *Траутфеттеръ*, губернскіе секретари: учители—уѣздныхъ дворянскихъ училищъ: Теофильпольскаго Иванъ *Мальмъ*, Владиміръ *Сильманъ*, и Кіево-Подольскаго Вильгельмъ *Штернбергъ*, уѣздныхъ училищъ: Прилукскаго Генрихъ *Звѣревъ*, и Конотопскаго Иванъ *Морозовъ*, надзиратель за учащимися Волынской гимназіи Феофилъ *Бафталовскій*, учитель Каменецъ-Подольской гимназіи Иванъ *Васьковъ*, канцелярскіе чиновники—канцеляріи попечителя округа Иванъ *Охремовскій*, и совѣта Императорскаго университета Св. Владиміра Илья *Иржикевичъ*, въ губернскіе секретари—коллежскіе регистраторы: письмоводитель 1-й Кіевской гимназіи Михаилъ *Дубеневичъ*, надзиратель за учащимися въ Каменецъ—Подольской гимназіи Николай *Александровичъ*, надзиратель общихъ ученическихъ квартиръ 2-й Кіевской гимназіи Дементій *Берлинскій*, помощникъ библіотекаря Императорсчаго университета Св. Владиміра Владиславъ-Адольфъ *Вольскій*, учитель Староушицкаго приходскаго училища Иванъ *Колаковскій*, и канцелярскій чиновникъ совѣта Императорскаго университета Св. Владиміра Витъ *Божовскій*, въ коллежскіе регистраторы—учитель Шептаковскаго приходскаго улилища Ѳома *Мулюха*, исправляющій должность бухгалтера Подольской дирекціи училищъ Иннокентій *Хомицкій*, канцелярскіе служители: канцеляріи попечителя округа Алексѣй *Носковъ*, 2-й Кіевской гимназіи Петръ *Ящиковскій*, и домашній учитель Ал ксандръ *Гросгеймъ*. По Радзивиловскому таможенному округу въ губернскіе секретари—коллежскіе регистраторы: канцелярскіе чиновники Гусятинской таможни: Андрей—Константинъ *Зѣлинскій*, Александръ *Стуцкій*, и сверхштатный канцелярскій чиновникъ Радзивиловской таможни Михаилъ-Антонъ *Вержбицкій*. По Кіевской палатѣ гражданскаго суда: въ чинѣ коллежскаго секретаря — канцелярскій чиновникъ Игнатій *Калиновскій*, по степени кандидата Императорскаго университета Св. Владиміра. По Минской палатѣ государственныхъ имуществъ въ чинѣ губернскаго секретаря—канцелярскій чиновникъ Димитрій *Прусскій*, по званію дѣйствительнаго студента агрономіи Горыгорѣцкаго земледѣльческаго института. По Виленскому губернскему правленію въ чинѣ коллежскаго регистратора—канцелярскій служитель Альфонсъ *Ляцкій*, по аттестату Ковенской гимназіи, по вѣдомству попечительнаго совѣта заведеній общественнаго призрѣнія въ городѣ Вильнѣ, переименованъ въ коллежскіе регистраторы—опредѣленный смотрителемъ Виленскаго госпиталя Св. Іакова, отставной подпоручикъ арміи Густафъ *Богдановичъ*, соотвѣтственно его прежнему военному чину прапорщика, произведены въ отставку: По Ковенской губерніи, въ надворные совѣтники—бывшій попечитель сельскихъ запасныхъ магазиновъ въ Новоалександровскомъ уѣздѣ, коллежскій ассессоръ Ѳома *Крживцовъ*. По Могилевской палатѣ гражданскаго суда, въ коллежскіе ассессоры—бывшій столоначальникъ, титулярный совѣтникъ Францъ *Кошко*. По Кіевскому учебному округу, въ титулярные совѣтники—бывшій учитель Немировской гимназіи, коллежскій секретарь Константинъ *Гинтцъ*. По вѣдомству Витебской губернской посреднической коммисіи, въ губернскіе секретари—бывшій канцелярскій чиновникъ канцеляріи посредника полюбовнаго спеціальнаго размежеванія земель Суражскаго уѣзда, коллежскій регистраторъ Евгеній *Глинскій*. По вѣдомству Могилевской губернской посреднической коммисіи, въ губернскіе секретари бывшій писецъ канцеляріи Могилевскаго и Быховскаго посредника, коллежскій регистраторъ Ѳедоръ *Осмоловскій*. По Кіевской палатѣ государственныхъ имуществъ, въ коллежскіе секретари—бывшій помощникъ бухгалтера, губернскій секретарь Василій *Вощининъ*.

ПРОИСШЕСТВІЯ ЗА МАЙ МѢСЯЦЪ.

По Ковенской губерніи.

Пожаровъ было 20, убытка понесено на сумму 33,744 р. сер.

Во время пожара въ деревнѣ Вержанцахъ, Вилкомирскаго уѣзда, сгорѣла пятилѣтняя дочь крестьянина Павла Инчуры, Апполонія.

Нечаянные смертные случаи. Россіенскаго уѣзда, объѣздчикъ 3 роты Таурогенской бригады, погряничной стражи, Ананій Карлета, скоропостижно, умеръ вслѣдствіе ушиба при паденіи съ лошади. *Вилкомирскаго* уѣзда, въ дер. Шилюнахъ, дворянинъ Иванъ Гинтовтъ 23 л., по неосторожности произвелъ изъ ружья выстрѣлъ, которымъ ранилъ себя въ брюхо и вслѣдствіе того на другой день умеръ.—*Шавельскаго* уѣзда, на полѣ дерев. Кукенуе, убитъ молніею, временно отпускной рядовой Іосифъ Малиновскій.— *Новоалександровскиго* уѣзда, въ дерев. Мицюны, скоропостижно умерла помѣщичья крестьянка Анна Матукова, 17

nauczyciel młódszy 2 gimnazjum Kijowskiego Henryk *Hochgut*, nauczyciele szkół powiatowych— Czarnoostrowskiéj szlacheckiéj Teodor *Mertz*, Lubeńskiéj Dymitr *Krestyński* i Osterskiéj Teodor *Sochański*; radzcami honorowymi—starsi nauczyciele gimnazjów: Rowieńskiego Paweł *Widuta-Stocki* i Czernihowskiego Jan *Jacenko*; pomocnik prozektora anatomji w Cesarskim uniwersytecie św. Włodzimierza i lekarz Władysław *Poznański*; sekretarze kollegjalni: budowniczy okręgu Paweł *Szlejfer*, nadetatowy nauczyciel młódszy 1 gimnazjum Kijowskiego i tamecznego instytutu panien szlachetnych Aloizy *Panoczyni*, nauczyciel Ostrogskiéj powiatowéj szkoły szlacheckiéj Aleksander *Leniewicz*, nauczyciele szkół powiatowych — Głuchowskiéj Jan *Stawkowoj* i Sosnickiéj Jan *Dubowski*; sekretarzami kollegjalnymi — młódszy nauczyciel gimnazjum Kamieńca Podolskiego Mikołaj *Protopopow* i nauczyciel nadetatowy i dozórca domowy pensjonu szlacheckiego 1-go gimnazjum Kijowskiego, Konrad *Trautfetter*; sekretarze gubernjalni: nauczyciele—powiatowych szkół szlacheckich: Teofilpolskiéj Jan *Malm*, Włodzimierz *Silman* i Kijowsko-Podolskiéj Wilhelm *Szternberg*; szkół powiatowych: Przyłuckiéj Henryk *Zwierow* i Konotopskiéj Jan *Morozow*; dozórca uczących się gimnazjum Wołyńskiego Teofil *Baftałowski*, nauczyciel gimnazjum Kamieńca Podolskiego Jan *Wiśkow*, urzędnicy kancellaryjni — kancellarji kuratora okręgu Jan *Ochremowski* i rady Cesarskiego uniwersytetu Św. Włodzimierza Eljasz *Irzykiewicz*; sekretarzami gubernjalnymi—regestratorowie kollegjalni: sekretarz 1 gimnazjum Kijowskiego Michał *Dubieniewicz*, dozorca uczniów gimnazjum Kamieńca Podolskiego Mikołaj *Aleksandrowicz*, dozórca ogólnych kwater uczniów 2 gimnazjum Kijowskiego Dementy *Berliński*, pomocnik bibljotekarza Cesarskiego uniwersytetu św. Włodzimierza Władysław-Adolf *Wolski*, nauczyciel Starouszyckiéj szkoły parafialnéj Jan *Kołakowski* i urzędnik kancelaryjny rady Cesarskiego uniwersytetu św. Włodzimierza Wit *Bożowski*; regestratorami kollegjalnymi—nauczyciel Szeptakowskiéj szkoły parafjalnéj Tomasz *Mulucha*, sprawujący obowiązek buchhaltera Podolskiéj dyrekcji szkół Innocenty *Chomicki*, urzędnicy kancellaryjni: kancelarji kuratora okręgu Aleksy *Noskow*, 2-go gimnazjum Kijowskiego Piotr *Jaszczykowski* i nauczyciel domowy Aleksander *Grosheim*. W Radziwiłłowskim okręgu celnym: sekretarzami gubernjalnymi—regestratorowie kollegjalni: urzędnicy kancellaryjni Husiatyńskiéj komory celnéj: Andrzéj-Konstanty *Zieliński*, Aleksander *Stucki* i nadetatowy urzędnik kancellaryjny Radziwiłłowskiéj komory celnéj Michał-Antoni *Wierzbicki*.— Zostali utwierdzeni: w Kijowskiéj izbie sądu cywilnego: w randze sekretarza kollegjalnego—urzędnik kancellaryjny Ignacy *Kalinowski*, na mocy stopnia kandydata Cesarskiego uniwersytetu św. Włodzimierza. W Mińskiéj izbie dóbr państwa: w randze sekretarza gubernjalnego—urzędnik kancellaryjny Dymitr *Prusski*, jako rzeczywisty student agronomji Horyhoreckiego instytutu rolniczego. W Wileńskim rządzie gubernjalnym: w randze regestratora kollegjalnego—urzędnik kancellaryjny Alfons *Lacki*, na mocy atestatu gimnazjum Kowieńskiego. W wydziale rady opiekuńczéj zakładów opieki powszechnéj w m. Wilnie: został przemianowany regestratorem kollegjalnym—naznaczony dozórcą Wileńskiego szpitalu św. Jakóba, odstawny podporucznik armji Gustaw *Bohdanowicz*, odpowiednio do uprzedniéj jego rangi wojskowéj chorążego. Mianowani zostali w odstawce: w gubernji Kowieńskiéj: radzcą dworu—były kurator wiejskich magazynów zbożowych w powiecie Nowoaleksandrowskim, assesor kollegjalny Tomasz *Krzywcow*. W Mohylewskiéj izbie sądu cywilnego, assesorem kollegjalnym—były naczelnik stołu, radzca honorowy Franciszek *Koszko*. W Kijowskim okręgu naukowym, radzcą honorowym — były nauczyciel gimnazjum Niemirowskiego, sekretarz kollegjalny Konstanty *Hinc*. W wydziale Witebskiéj gubernjalnéj kommisji pośredniczéj, sekretarzem gubernjalnym—były urzędnik kancellaryjny kancelarji pośrednika polubownego specjalnego rozgraniczenia ziem powiatu Surażskiego, regestrator kollegjalny Eugenjusz *Gliński*. W wydziałe Mohylewskiéj gnbernjalnéj kommisji pośredniczéj, sekretarzem gubernjalnym—były kancelista kancellarji pośrednika Mohylewskiego i Bychowskiego, regestrator kollegjalny Teodor *Osmołowski*. W Kijowskiéj izbie dóbr państwa, sekretarzem kollegjalnym—były pomocnik buchhaltera, sekretarz gubernjalny Bazyli *Woszczynin*.

WYPADKI W MAJU ZDARZONE.

W gubernji Kowieńskiéj.

Pożarów było 20, na summę 33,744 rub. sr.

W czasie pożaru we wsi Wierzańcach w powiecie Wiłkomirskim, stała się ofiarą ognia pięcioletnia dzieweczka Apolonja, córka włościanina Pawła Inczury.

Nagłe przypadki śmierci. W powiecie *Rossieńskim*, strażnik 3 roty Taurogieńskiéj brygady straży pogranicznéj Anani Karleta, nagle umarł w skutek spadnienia z konia. W powiecie *Wiłkomirskim*, we wsi Szylunach szlachcic Jan Gintowt 23 lat wieku, trącił nieostróżnie fuzję, która wystrzeliła weń całym nabojem, tak iż nazajutrz skonał. W powiecie *Szawelskim*, na polu wsi Kukienuje piorun zabił czasowego urlopnika żołnierza Józefa Malinowskiego. W powiecie *Nowoaleksandrowskim*, we wsi Miciunach nagłą smiercią umarła włościanka Anna Matukówna, 17 lat wieku. W powiecie *Wiłkomir-*

OBRAZKI LITEWSKIE.

przez

IGNACEGO CHODŹKĘ.

WOTUM CHYBIONE.

VI

(*Dalszy ciąg ob. N. 46*).

— Cóż cię rybeńku zatrzymuje w Łucku?— zapytał znowu hetman.

— Grób żony mojéj, mości książę dobrodzieju, i mały dworek z ogródkiem, który po niéj i od niéj nam został: dziedzictwo kochanéj niańki mojéj w starości i kalectwie, to jest córki mojéj Hanny, jedynéj na tym świecie pociechy mojéj, a która dziś z łaski i munificencji Radziwiłłowskiéj podwoiła swój posag, bo i dworek nasz wart przecież złotych z tysiąc.

Książę zamyślił się nieco, a potém położywszy rękę na ramieniu Nagurskiego rzekł:— Rybeńku *homo proponit—Deus disponit* *).

Biesiada przedłużała się aż ku wieczorowi, po któréj odchodzący książe, infułata z całą kapitułą na obiad do zamku na dzień jutrzejszy zaprosił—I z waszym rezolutnym krewnym, dodał, którego tu nie widać—a ty stary żołnierzu, rzekł do Nagurskiego, musisz być posłuszny hetmanowi; przeto ordynuję cię na załogę do zamku Ołyckiego, i to *sine mora* zaraz; kwaterę przeznaczam ci u marszałka mojego dworu, a córka twoja znajdzie miejsce między respektowemi księżnéj żony mojéj. Proszę nieodmawiać téj gospody.

V.

Co to jest powieścio-pisarz? kłamca. Pod jakimże więc warunkiem nie pisząc rzeczywistości, lub ją tylko między dowcipne zmyślenia mieszając, kłamstwa jednakże uniknąć może? Bo i cóż jest rzeczywistość w codzienném życiu ludzkiem? czy tylko to co nam pod oko podpada? oh! błahe to i nader jałowe wypadki... gdzie niegdzie łza je opromieni, gdzie niegdzie śmieszność wykrzywi, a zwykle płyną one jednostajném i odwieczném korytem, którego nie zgłębiają ludzie pospolici; a przecież tu właśnie *prawda na dnie*, i tam jéj szukać musi autor, jeżeli nie chce być kłamcą w obec ludzkości, któréj nauczycielem i lekarzem się obrał. Szczęśliwa wyobraźnia da mu świetny koloryt malowidła; umiejętność mowy da mu powab i piękność stylu, ale jedynie prawda z serca i z duszy wyjęta da prawdziwą wartość jego dziełu, i potomności imie jego zaleci.

*) Człek układa—a Bóg rozrządza.

Objawy uczuć wewnętrznych na zewnątrz są rozmaite, stosownie do powierzchownych szat w które się wiek każdy obleka; ale Bóg dwa razy człowieka nie tworzył, i gdyby był autor współczesny *Adamowi i Ewie*, któryby ich romans, ich rajskie roskosze, ich potém wygnanie i biedy, w sztuczną dzisiejszego pokroju powieść układał, też sameby w ich sercach, w ich naturze człowieczéj znalazł materjały, co i teraźniejszy pisarz w salonach; z tą tylko różnicą, że tam szatan w postaci węża zarażał i psuł błogie przymioty i dary w duszę ich od Boga wlane; a tu węże w postaci ludzkiéj, też samą w towarzystwie podejmują robotę.

Myśl poprzedza się uczuciem — *czyn* poprzedza się myślą—*słowo* zaś objawia lub tai jedno i drugie,—wyrazy więc autora powieściopisarza, leją się z pióra jego po uczuciach i myślach postaci, w praktykę i w rozmaite kombinacje życia przezeń popchniętych; a tak on, całe duchowe jestestwo i naturę ludzką, mieć w sobie że tak powiem, umieć ją, i znać głęboko musi «*rerum cognoscere causas*«— talent zaś zależy tylko na umiejętném użyciu materjałów z téj znajomości nagromadzonych; bez nich na nic się on nieprzyda, łudzić tylko będzie brzmieniem słów bez treści, bez celu, a zatem i bez pożytku. Uczucie, które najczęściéj służy główną osnową powieściom, jest *miłość*— i bardzo naturalnie. Ona bowiem rozpoczyna historję życia prawie każdego człowieka, ona pierwsza wita młodzieńca wchodzącego w świat, i drogę mu kwiatami ściele; ona mu rozjaśnia jak piękna jutrzeńka cały szeroki horyzont przed nim otwarty i ideałami ony napełnia... *pierwsza miłość*, to pierwsze szczęście,—*druga*, to pierwsze cierpienie,— *Trzecia.... trzecia* niestety, to najczęściéj pierwszy rachunek!

Te rozmaite fazy, wrażenia, stopniowania, i żądze miłości, stawiąc człowieka w rozmaitych także położeniach i przygodach, wpływając częstokroć potężnie na cały los jego, obudzając nakoniec w nim inne znowu namiętności i wiążąc się z niemi, dać mogą i dają treść obfitą dziejopisom życia i serca ludzkiego, ale pierwsza tylko miłość prawdziwie czystym goreje płomieniem; dorzucane doń potem obce paliwa kopcą go, lub rozżarzają w ogień piekielny, w których się topi i niszczy częstokroć cała istność męczennika téj wewnętrznéj i namiętnéj pożogi.

To więc uczucie w pierwotnéj czystości, weszło nagle, jakeśmy to widzieli, w serce Załuskiego na widok Hanny. Żart dworski pana skarbnika Faszcza, umieszczający go marszałkiem przy stole niewieścim, zaambarassował go wprawdzie, ale dogodził gorącemu pragnieniu jego, wpatrywania się w anielską twarz dziewicy, do któréj przystąpić nie śmiał i przemówić nie umiał, a która także wzroku nań podnieść nie mogła, bo za każdém spotkaniem się ich oczu, czuła mimowolne a gwałtowniejsze uderzenie swego serca, i jakąś sympatyczną przepowiednię, plątającą się po jéj trwożliwych myślach....

Hanna rok dwudziesty życia zaczęła. Przed laty dwóma straciła matkę, wziętą niegdyś przez Nagurskiego z grona panien respektowych świetnego na Wołyniu domu Olizarow; niewiasta pełna pobożności i cnot chrześcijańskich, która wszystko cokolwiek dobrego, świętego i szlachetnego miała w sobie, w serce córki przelać i wrazić starała się, razem z polorem obyczajów u Olizarów nabytym, wyższym nad swą szlachecką chudobę, a jednakowoż godzącym się z tą chudobą roztropnie.

Za życia jeszcze matki, piękność dziewicy, zjednała kilku pretendentów do jéj ręki, ale żaden nie trafił do serca Hanny, drżącego na samą myśl opuszczenia téj matki i rodzinnego domku, w którym każdy kątek pieszczotą zda się i roskoszą na nią powiewał... Rekuzę w takiem zdarzeniu brał zwykle na siebie sam pan namiestnik husarskiéj chorągwi, i pokręcając siwego wąsa wręcz bez ogródki, odpowiadał konkurentowi: „Córka moja niema inklinacji do waszmość pana; a zatém *vade in pace*.“

Śmierć matki uderzyła dziewicę najdotkliwszym i najsroższym ciosem; nie mogła ona podołać boleści... upadła na łóżko, i byłaby zeń nie powstała, gdyby ojciec widząc drugą przepaść otwierającą się przed sobą, i ostatnią toń, w którąby śmierć jedynego dziecka pogrążyła go, nie rzekł nad osłupiałą: „Córko! daj mi umrzeć przed sobą, bo bez ciebie, któż mię kalekiego starca przytuli, kto mię nakarmi? i kto na mogile rodziców twoich modlić się będzie? “

Na te słowa Hanna powstała z łóżka, i rzuciła się w objęcia ojca, zmieszali oboje łzy rzewne, i Hanna na grobie matki czerpała codzień siły do usługi ojcowi. Tak więdniejący ten kwiatek polny, piękny a skromny, odchodzić i ożywiać się zaczął powoli, a właśnie w owym czasie Nagurski myślący jedynie o tém, co się stanie z córką po śmierci jego własnéj, i o jéj losie, postanowił aby popróbowała ona szczęścia w Ołyce; niechcąca i wzbraniająca się długo, uległa ona nakoniec woli ojcowskiéj—i oto ją tam widziemy.

Całe zebranie obcych gości rozeszło się z infułacji na gospody i noclegi do miasteczka; domowe duchowne towarzystwo uraczone i syte, gwarzyło jeszcze czas niejaki na ganku, lecz i temu nakoniec infułat rzekł—dobranoc, a tak każdy oddalił się na spoczynek. Ale Załuski użyć go nie mógł. Potrzebował on chwili samotnéj... potrzebował zebrać się w siebie... pomówić i rozsądzić się z sobą... słowem, potrzebował ochłonąć z pomieszania, w którém serce jego i głowa tonęły.

Nie zachodząc więc do swéj kwatery, u ks. kapelana, wszedł do ogrodu za domem infułackim rozlegającego się, i tam po szerokich lipowych szpalerach, blaskiem księżyca oświeconych, przechadzać się zaczął.

Nie był to już dzieciak młody, który goni za pięknym motylem bez względu i rozwagi gdzie go ta gonka zaprowadzi, w dwudziestym trzecim roku życia, umysł sam przez się dójrzewa. Wychowanie jego, w którem uspasabiano go do przyszłego przeznaczonego dlań stanu, nazwalibyśmy dziś duchowno-racjonalném; połączenie na pozór trudne, a przecież jednoczące się w tém, że zwracając myśli i ducha jego na religijną i kontemplacyjną jedynie drogę, ostróżności razem względem świata i jego sideł, racjonalnie mu dowieść usiłowano: trudne to było zagadnienie, nad którém suszył codziennie i sobie i uczniowi głowę, nauczyciel jego, wybrany z wielu przez Załuskich ksiądz, mądry teolog pod dyrekcją którego szła edukacja tego ich poszlubieńca; natura jednak, jakby na przekor tym szlubom rodzicielskim, obdarzyła młodziana tém wszystkiem, co mu na świecie i wśród ludzi, powodzenie i powszechną skłonność zjednać mogło. Postać piękna a mężna, pojęcie żywe, umysł szlachetny i wzniosły, którego w obec Radziwiłły na pierwszym wstępie dał dowody, a razem serce czułe i gorące, które także i w tejże samej chwili, w pokorném uczczeniu starszego widocznie się objawiło; wszystkie te zacne przymioty, jeżeli tłumionemi w nim nie były, to wszakże rozwijać się w nim nie mogły, pod wpływem nauk i przestrog, zbawiennych zapewne, ale ku osamotnieniu ducha, ku hamowaniu wszelkich wewnętrznych porywów, ku tajeniu wszelkich światowych wrażeń, ku zastanawianiu się nad każdym krokiem życia, a nawet ku zewnętrznéj codziennéj kapłańskiéj powadze, wiodły.

(*Dalszy ciąg nastąpi.*)

лѣтъ.—*Вилкомирскаго* уѣзда, въ дер. Пашлюнахъ, крестьянинъ Станиславъ Макшисъ, 60 л., въ припадкѣ падучей болѣзни, упавъ въ лужу, утонулъ.—*Россіенскаго* уѣзда, въ м. Таурогенѣ, скоропостижно умеръ унтеръ-офицеръ Псковскаго пѣхотнаго генералъ-фельдмаршала кн. Кутузова Смолен. полка Захаръ Павловъ,—42 лѣтъ.— *Ковенскаго* уѣзда, въ каз. дер. Вербелюны незаконно-рожденный отъ дѣвки Розаліи Круликовой, мальчикъ Иванъ умеръ отъ ушиба камнемъ въ голову, нанесеннаго ему по неосторожности, во время игры, крестьянскимъ мальчикомъ Матеушемъ Пуклевичемъ.—*Новоалександровскаго* уѣзда, въ имѣніи Тушулино, при постройкѣ моста на С.-Петербурго-Варшавской желѣзной дорогѣ, убитъ, упавшею доскою, Смоленскій мѣщанинъ Семенъ Яковлевъ,—19 л.—*Шавельскаго* уѣзда, вблизи деревни Новой Пурьи, Шавельскій мѣщанинъ. Александръ Кожейво, проѣзжая въ городъ чрезъ рѣку Венту, утонулъ.—*Шавельскаго* уѣзда, въ казенномъ имѣніи Бернатовѣ крестьянинъ Юрій Эйникасъ, 26 л., во время ловли рыбы въ озерѣ Лукѣ утонулъ.

Найдены мертвыя тѣла. Россіенскаго уѣзда на берегу рѣчки Локисты, найдено мертвое тѣло новорожденнаго ребенка женскаго пола.—*Тельшевскаго* уѣзда въ рѣкѣ Вентѣ найдено мертвое тѣло крестьянина Людвика Рушниса, 34 лѣтъ.—*Поневѣжскаго* уѣзда, возлѣ дороги, между корчмою Гирялка и околицею Покошинѣ, въ канавѣ, найдено мертвое тѣло дворянина Игнатія Явойша, 40 лѣтъ.—*Поневѣжскаго* уѣзда, въ околицѣ Довборайцѣ, въ колодцѣ, найдено мертвое тѣло новорожденнаго ребенка. — *Тельшевскаго* уѣзда, на пастбищахъ казенной деревни Невайцѣ, въ кустарникахъ, найдено мертвое тѣло крестьянки Ельжбеты Григевичевой, 30 лѣтъ, съ избитою головою и боевыми знаками на тѣлѣ.—*Поневѣжскаго* уѣзда, въ имѣніи Ковняхъ. въ прудѣ, найдено мертвое тѣло крестьянина Казимира Атужиса, 36 лѣтъ.—*Тельшевскаго* уѣзда, вблизи м. Кретинги, въ р. Ошмянѣ, найдено мертвое тѣло новорожденнаго ребенка, женскаго пола. — *Вилкомирскаго* уѣзда, въ городскомъ лѣсу, возлѣ корчмы Пивоніи, найдено мертвое тѣло дворянина Казимира Павловича, 57 лѣтъ, безъ признаковъ насильственной смерти.

Самоубійства. Поневѣжскаго уѣзда, въ деревни Кайреляхъ, въ овинѣ, повѣсился помѣщичій крестьянинъ Онуфрій Ясюліонисъ, 54 лѣтъ.—Въ г. *Поневѣжѣ*, ночью 20 мая, на съѣзжей при мѣстномъ земскомъ судѣ, удавился арестованный за проносъ изъ Курляндіи корчемнаго спирта, помѣщичій крестьянинъ Юрій Гелажникъ,—40 лѣтъ.

Пороненіе плода. Шавельскаго уѣзда, помѣщичья крестьянка Чесновская выкинула четырехъмѣсячный плодъ, *будтобы* (?) вслѣдствіе причиненнаго ей, помѣщикомъ Яновичемъ, *испуга(??)*—Вилкомирскаго уѣзда, въ м. Видзишкахъ, жена однодворца Владислава Мицковскаго выкинула семимѣсячный плодъ, отъ ушиба при паденіи на землю, вслѣдствіе нанесеннаго ей въ грудь удара *неизвѣстнымъ* проѣзжимъ офицеромъ.(??)

Побѣгъ арестанта. Въ г. Ковно, изъ военнаго госпиталя бѣжалъ, находившійся въ ономъ на излеченіи военный арестантъ Лаврентій Лавриновичъ.

Буйство контробандистовъ. Въ Россіенскомъ уѣздѣ, по распоряженію командующаго Шилинговскимъ отрядомъ капитана Васильева, получившаго свѣдѣніе о намѣреніи контрабандистовъ водворить изъ Пруссіи товары, заняты были секретные караулы и вслѣдствіе сего находившіеся между постами Шилинги и Эловейка стражникъ Партишинъ и рядовой Псковскаго пѣхотнаго генералъ-фельдмаршала князя Кутузова Смоленскаго полка Шмайтисъ, замѣтили контрабандистовъ, прорвавшихся чрезъ границу, сдѣлали два раза окликъ; злоумышленники отвѣчали выстрѣлами; тогда стражникъ Партишинъ тоже выстрѣлилъ и убилъ одного контробандира. Послѣ чего они бѣжали въ Пруссію. При убитомъ найдено одноствольное ружье съ однимъ патрономъ, которое и представлено въ Таурогенскую таможню.

Въ томъ же уѣздѣ, въ Горждовскомъ отрядѣ, находившіеся обходомъ по границѣ одинъ объѣздчикъ и два стражника, замѣтивъ между постами Скруздины и Петрикайцы около 50 человѣкъ контрабандистовъ, ворвавшихся изъ Пруссіи, завели съ ними перестрѣлку. Злоумышленники отстрѣливаясь начали отступать по направленію къ посту Скруздины и бывъ преслѣдуемы объѣздчикомъ, тремя стражниками и тремя армейскими солдатами, а также подоспѣвшимъ на помощь штабсъ-капитаномъ Копенгаговымъ съ двумя объѣздчиками, двумя стражниками и десятью армейскими нижними чинами, успѣли бѣжать обратно въ Пруссію. Во время перестрѣлки, убиты стражникъ Степанъ Захаревъ и рядовой Псковскаго пѣхотнаго генералъ-фельдмаршала князя Кутузова Смоленскаго полка Тимофей Зайцевъ.

Въ томъ же уѣздѣ, находившіеся въ секретномъ караулѣ между постами Дмитрово и Клибы 4 объѣздчика, замѣтивъ ночью около 40 человѣкъ пѣшихъ и конныхъ контрабандистовъ, сдѣлали тревогу. Злоумышленники, засѣвъ между строеніями въ деревнѣ Курмайцѣ начали перестрѣлку, во время которой убили лошадь подъ объѣздчикомъ Филоненкою и ранили лошадь объѣздчика Хоцяловича, и затѣмъ успѣли бѣжать. Прибывшіе на тревогу штабсъ капитанъ Масина и поручикъ Кузьминъ съ объѣздчиками, замѣтивъ, что контрабандисты удалились по направленію къ границѣ, настигли ихъ вблизи поста Блюцукъ; но контрабандисты отстрѣливаясь опреметью бѣжали въ прилегающій лѣсъ и всѣ усилія стражи поймать ихъ остались безуспѣшными, тѣмъ болѣе, что засѣвшая на границѣ съ Прусской стороны толпа крестьянъ, производила выстрѣлы въ пограничную стражу. Во время сей послѣдней перестрѣлки ранена лошадь подъ объѣздчикохъ Дунихасомъ. На другой день утромъ въ Роговишскомъ отрядѣ означенные контрабандисты, захвативъ стражника Кирилова нанесли ему сильные побои и отобравъ отъ него ружье и сумку съ патронами бѣжали за границу.

Убійство: *Поневѣжскаго* уѣзда, помѣщичья крестьянка Анна Гужевская, родила ребенка мужескаго пола, котораго умертвивъ спрятала на полѣ казенной деревни Довнары.—*Вилкомирскаго* уѣзда, крестьянинъ помѣщичьяго имѣнія Войткушекъ, Семенъ Масальскій отравилъ свою жену Агафію мышьякомъ.

ВЪ МѢСТЕЧКѢ МАЛЯТЫ, ВИЛЕНСКАГО УѢЗДА.

3-го сего іюня, въ 6 часовъ по полудни, отъ лопнувшей въ домѣ еврея Вигдора Троцкаго, трубы, произошелъ пожаръ, который, при дувшемъ въ то время чрезвычайно сильномъ вѣтрѣ, быстро распространился и мгновенно охватилъ деревянные, большею частью крытые соломою дома жителей, при чемъ истреблено пожаромъ 100 домовъ со всѣмъ имуществомъ, всѣ городскія лавки (число ихъ съ точностью еще неизвѣстно), со всѣми товарами (въ томъ числѣ 300 берковцевъ льну, 200 бочекъ льняного сѣмяни, 70 бочекъ разнаго сѣмяни, 70 бочекъ разнаго хлѣба, 100 ч. картофеля), молитвенная школа, три пришколка, еврейская богадѣльня, ренсковой погребъ и всѣ шнуровыя книги и отчетность общественныхъ сборщиковъ и раввина.

Убытки, причиненные этимъ пожаромъ, истребившимъ двѣ трети м. Малятъ и разорившимъ до 500 душъ большею частію еврейскаго населенія, простираются до 200,000 руб. сер.—Участь жителей, пострадавшихъ отъ пожара, заслуживаетъ сострадания, ибо они остались безъ крова и всякихъ средствъ къ жизни; многіе въ одной одеждѣ, въ которой застигъ ихъ пожаръ *).

ВИЛЬНО.

По распоряженіи начальства объявляется домохозяевамъ и ихъ жильцамъ, чтобы держали собакъ своихъ на привязи, или же съ особыми намордниками, во избѣжаніе несчастныхъ случаевъ отъ укушеній, особенно въ настоящее жаркое время, когда собаки подвергаются припадкамъ бѣшенства.

*) Желающіе принести посильную помощь несчастнымъ погорѣвшимъ, благоволятъ присылать деньги въ редакцію Вѣстника, отъ куда будутъ представляемы къ г. начальнику губерніи, для обращенія по принадлежности. Имена жертвователей будутъ объявлены въ Вѣстникѣ. Ред.

skim, we wsi Paszlunach włościanin Stanisław Makszys, lat 60, w paroksyzmie wielkiéj choroby wpadł w kałużę i utonął. W powiecie *Rossieńskim*, w m. Taurogieniach nagle umarł podoficer Pskowskiego półku piechoty jenerał-feldmarszałka Kutuzowa Smoleńskiego, Zachar Pawłow, wieku lat 42. W powiecie *Kowieńskim*, we wsi skarbowéj Wierbelunach syn włościanki Krulikówny, kilkoletni chłopiec Janek, bawiąc się z chłopcem Mateuszem Puklewiczem został przezeń przypadkiem ugodzony kamieniem w głowę i wkrótce umarł. W powiecie *Nowoaleksandrowskim* w majątku Tuszulino, przy budowaniu mostu na żelaznéj drodze S.-Peterbursko-Warszawskiéj, przez upadłą deskę został zabity mieszczanin Smoleński Symon Jakowlew, wieku lat 19. W powiecie *Szawelskim* w pobliżu wsi Nowéj Pury, mieszczanin Szawelski Aleksander Kożejwo, przejeżdżając w brod rzekę Wętę, tonął. W powiecie *Telszewskim* w skarbowym majątku Bernatowie włościanin Jerzy Ejnikas, lat 26, w czasie połowu ryb na jeziorze utonął.

Znalezione ciała martwe. W powiecie *Rossieńskim* na brzegu rzeczułki Łokisty znaleziono ciało martwe nowourodzonéj dziewczynki. W powiecie *Telszewskim* w rzece Węcie znaleziono nieżywego włościanina Ludwika Rusznisa, lat 34. W pow. *Poniewiezkim*, na drodze między karczmą Giriałką i okolicą Poszokinie znaleziono w rowie nieżywego szlachcica Ignacego Jawojsza, lat 40. W pow. *Poniewiezkim* w okolicy Dowborajcie w studni znaleziono nieżywe dziecię nowonarodzone. W pow. *Telszewskim*, na paszy wsi skarbowéj Niewajcie, w krzakach znaleziono trupa włościanki Elżbiety Grygiewiczowéj, wieku lat 30, z pokaleczoną głową i sińcami na ciele. W pow. *Poniewiezkim* w maj. Kowniach w stawie znaleziono martwe ciało włościanina Kazimierza Atużysa, lat 36. W pow. *Telszewskim* w pobliżu m. Kretyngi w rzece Oszmianie znaleziono ciało nieżywéj dziewczynki nowonarodzonéj. W pow. *Wilkomierskim*, w lesie miastowym pod karczą Piwonją znaleziono nieżywego szlachcica Kazimierza Pawłowicza, lat 57, bez oznak śmierci gwałtownéj.

Samobójstwa: W pow. Poniewiezkim we wsi Kajrelach, w świrnie powiesił się włościanin obywatelski Onufry Jasiulonis, lat 54. W M. *Poniewieżu*, w nocy 20-go maja, w izbie więziennéj przy miejscowym sądzie Ziemskim, zadławił się aresztowany za przemycanie z Kurlandji spirytusu, włościanin obywatelski Jerzy Giełażnik, wieku lat 40.

Zabójstwa. W powiecie Poniewiezkim, włościanka obywatelska Anna Gużewska po urodzeniu syna, zabiła go jakoby i na polu wsi skarbowéj Downary zakopała. W powiecie *Wiłkomirskim*, włościanin majątku obywatelskiego Wojtkuszek Symon Masalski struł swą żonę Agatę, arszenikiem.

Poronienia. W pow. Szawelskim, włościanka obywatelska Czesnowska, zroniła płód cztéromiesięczny, w skutek *jakoby* (?) doznanego *przelęknienia* (?) od obywatela Janowicza. W pow. Wiłkomirskim w m. Widziszkach, żona jednodworca Władysława Mickowskiego uderzona w piersi przez *niewiadomego* przejezdnego oficera (?) tak iż upadła na ziemię silnego doznawszy stłuczenia, poroniła płód siedmiomiesięczny.

Ucieczka więźnia. W M. Kownie ze szpitalu wojskowego uciekł więzień wojskowy Wawrzyniec Ławrynowicz, który będąc chorym znajdował się tam na kuracji.

Zuchwałość przemycaczów. W pow. Rossieńskim, w skutek rozporządzenia dowodzącego oddziałem Szylingowskim kapitana Wasiljewa, zawiadomionego, iż przemytnicy mają zamiar pokusić się o przewiezienie z Prus towarów, kiedy straże sekretne stały na miejscach, stojący na swém stanowisku pomiędzy Szylingą i Ełowejką strażnik Partyszyn i szeregowy Pskowskiego pułku piechoty jenerał feldmarszałka Księcia Kutuzowa Smoleńskiego Szmajtis postrzegli przemytników, którzy przekróczyli już byli granicę; na dwukrotne wezwanie, otrzymawszy za odpowiedź wystrzały, strażnik Partyszyn dał ognia i jednego z przemytników położył na miejscu, przyczém pozostali cofnęli się na powrót do Prus. Przy poległym znaleziono strzelbę jednorurkę nabitą, którą odesłano do Taurogieńskiéj komory celnéj.

W tymże powiecie, w oddziale Gorzdowskim przy objeździe granicy trzéj strażnicy postrzegłszy między stanowiskiem Skruzdynie i Petrykajce około 50 przemytników, którzy z Pruss wtargnęli, dali do nich ognia, na który odpowiadając ogniem przemytnicy cofali się w kierunku stanowiska Skrusdynie; lecz ścigani przez objezdnego, trzech strażników i trzech żołnierzy, i nakoniec przez przybyłego na pomoc sztabs-Kapitana Kopenhagowa na czele dwóch objezdnych, dwóch strażników i dziesięciu żołnierzy, zmuszeni byli ratować się ucieczką napowrót do Prus. W czasie strzelania zostali zabici: strażnik Stefan Zacharow i żołnierz Pskowskiego pułku piechoty jenerał - feldmarszałka księcia Kutuzowa Smoleńskiego Tymoteusz Zajców.

W tymże powiecie, na okrytéj straży między stanowiskiem Dmitrowo i Kliby cztéréj objezdni spostrzegłszy w nocy około 40 przemytników pieszych i konnych uderzyli na trwogę. Przemytnicy znalazłszy się pod zasłoną budowli wsi Kurmajcie, dali ognia do ścigających, tak iż pod strażnikiem Fiłonienkiem został koń zabity, a pod Chociałowiczem raniony; poczem sami zaczęli uciekać. Na odgłos trwogi przybyły sztabs-kapaitan Masina i porucznik Kuźmin ze strażą postrzegłszy, iż przemytnicy cofają się pośpiesznie ku granicy, rzucili się w pogoń za nimi i dopędzili ich w pobliżu stanowiska Bluczek, lecz ci odstrzeliwając się, nagle pierzchnęli do przyległego lasu, gdzie wszelkie usiłowania żeby ich schwytać pozostały daremne, tém bardziéj, że przybyły na zasadzkę ze strony granicy pruskiéj tłum wieśniaków, zaczął dawać ognia do straży nadgranicznéj, przyczém pod strażnikiem Dunichasem konia raniono. Nazajutrz z rana, w wydziale Rogowiskim pomienieni przemytnicy pochwyciwszy strażnika Kiryłowa, mocno go zbili i odebrawszy karabin z ładownicą, za granicę uciekli.

W MIASTECZKU MALATACH, HR. CZAPSKIÉJ W POWIECIE WILEŃSKIM

Na dniu 3-go czerwca, o godzinie 6-éj po południu, od pękniętego komina w domu żyda Wigdora Trockiego, wszczął się pożar, który przy mocnym wówczas wiatrze w mgnieniu oka się rozszerzył i objął ognistą falą wszystkie drewniane, po większéj części słomą kryte domki mieszkańców. W krótkim przeciągu czasu spłonęło 100 domów z całą ruchomością, wszystkie miejskie kramy (których liczba z pewnością niewiadoma), ze wszystkiemi znajdującemi się w nich towarami (w téj liczbie 300 berkowców lnu, 200 beczek siemienia lnianego, 70 beczek rozmaitego zboża, 50 beczek kartofli) synagoga żydowska, przyszkołki, szpital żydowski, magazyn wódczany i wszystkie sznurowe księgi i rachunki poborców gminy i rabina.

Szkody, zrządzone przez ten pożar, który zniszczył dwie trzecie m. Malat i całe mienie 500 mieszkańców, po większéj części żydów, wynoszą około 200,000 rubli sr. Dola mieszkańców, jest okropna i zasługuje na współczucie, ponieważ zostali bez schronienia i pozbawieni są wszelkich środków do życia, wielu z nich w jednėm tylko okryciu, w jakiém ich zachwycił pożar *).

WILNO.

Z rozporządzenia wyższéj władzy, podaje się do wiadomości właścicieli domów i ich lokatorów, ażeby trzymali psy swoje na uwięzi, lub wypuszczali na ulicę z kagańcami, dla uniknienia nieszczęśliwych przypadków od ukąszenia, szczególniéj podczas obecnie panujących upałów, kiedy psy podlegają napadom wścieklizny.

*) Życzący przyjść z pomocą nieszczęśliwym pogorzelcom, raczą nadsyłać datki swoje pieniężne do Redakcji Kurjera, która je będzie odsyłać do biura p. naczelnika gubernji zkąd będzie się udzielać wsparcie. Imiona i nazwiska dawców będą każdą razą ogłaszane w Kurjerze. Red.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

POGLĄD OGÓLNY.

Jeden z tych niespodzianych zwrótów, którym zwykły ulegać umysły francuzkie, nagle objawił się w Paryżu. Po powrócie cesarza Napoleona z Baden, rozbiegły się po stolicy wieści o najpomyślniejszym skutku podróży, o zupełnéj jedności książąt niemieckich i o nieobecności przedstawiciela domu habsburskiego, z czego wszystkiego wnoszono, że trwały pokój po obu brzegach Renu zakwitnie, że widnokręgu politycznego najmniejsza chmura nie zaćmi i że oba wielkie narody pójdą ręka w rękę, drogą usianą temi błogosławieństwami, jakiemi pokój zwykł darzyć pracowite, umiejętne, zamożne i sprawiedliwe społeczeństwa. Wszyscy oddawali się radości; pieniężne targowisko paryskie, zwierciadło nadziei lub trwogi, niedowierzania lub ufności, potwierdziło ten nastrój Francji; papiery podniosły się, liczne umowy na polu przemysłu i handlu doszły do skutku, zdawało się, że pełnym strumieniem przedsięwzięcia rękodzielne i kupieckie popłyną i doprowadzą do tego kresu wewnętrznéj pomyślności, któréj Anglja jest wysokim i trudnym do doścignienia wzorem. Ale rozognione nadzieje, rozpierzchły się jak senne mary. Jak niewiadomo co mogło dać powód do tak gorączkowéj radości, tak trudno dobadać się, co nazajutrz tak oziębiło umysły, że w podróży cesarza już nie tylko nie chciano widzieć nic dla Francji pożytecznego, ale przeciwnie, przyszłość wystąpiła w postaci tajemniczéj, niepewnéj, groźnéj i nieodgadnionéj. Nota **M o n i t o r a** rozsądna, prawdziwa, nie mówiąca ani mniéj ani więcéj, jak tyle ile należało, zdaje się że najpierwiéj wpłynęła, w sposób niekorzystny i zasępiła rozradowanych Paryżanów; widać, iż spodziewali się jednéj z tych tryumfujących odezw, któremi rząd francuzki, w danych okolicznościach, umie schlebiać miłości własnéj i chełpliwości ludu; tymczasem w nocie, cesarz nie staje na pjedestale dobroczyńcy Niemców, nie mówi że ich zhołdował wielkością swéj duszy, nie użył ani jednego z tych wyrażeń, przy dźwięku których serca francuzkie biją wyżéj i przyśpieszonym ruchem. Jeszcze Francuzi nie przywykli i bodaj nigdy nie przywykną do spokojnego oceniania biegu rzeczy ludzkich; dla nich różnić się w zdaniu, waży tyle co być wrogiem, dla nich zwycięztwo musi być doraźne, inaczéj osiągnięte nawet korzyści, jeśli te nie są rozgłośne, równają się porażce. Doszły nazajutrz i umieszczone w dziennikach spółcześnie z notą **M o n i t o r a** depesze telegraficzne, zdające sprawę z narady odbytéj między książęciem rejentem, a obecnymi w Baden-Baden panującymi niemieckimi, zdawały się tak niezadawalające, tak sprzeczne z tem co rojono, że o mało nie poczytano stanu Niemiec za nierównie groźniejszy niż był przed podróżą cesarską. Odpowiedź króla würtemberskiego na przemówienie księcia-rejenta, że organizacja wojska związkowego może przyjąć te same kształty, jakie ostatecznie przybierze wojsko pruskie, wywołała uwagę wielkiego księcia badeńskiego, iż nic w tym przedmiocie wyrzec jeszcze niepodobna, gdyż nie wszyscy związkowi znajdowali się na obecnym zjeździe. Ta uwaga była w oczach Francuzów symptomatem rozgwaru, który rządy niemieckie głęboko między sobą rozdziela; oświadczenie nakoniec książęcia rejenta, iż pragnie porozumienia się z Austrją, napełniło Francuzów domysłami, że Niemcy żywią jakieś zamiary tajemne, które wtenczas dopiero objawią światu, kiedy domowe rozterki ukoją. Nakoniec postanowienie, iż wnet po rozjechaniu się królów i książąt, zgromadzą się ministrowie spraw zagranicznych dworów związkowych, każe widzieć złowrogą przyszłość. Tak więc rozczarowanie, z niesłychaną bystrością, nastąpiło i Paryż znajduje się dziś pod jego wpływem; ale z pewnością powiedzieć można, że jak zbyteczna początkowa radość nie dosyć była usprawiedliwioną, tak znowu bezzasadne niedowierzanie, za nadejściem piérwszych wiadomości z za Renu, rozpierzchnąć się musi. Wszystko wróci do zwyczajnego biegu, stosunki Francji z Niemcami nie będą zapewne serdeczne, ale spokojne i trwałe, a nasiona niezgody między pojedyńczemi państwami związkowemi nie wybujają do tego stopnia, aby z nich zgubny owoc wojny, albo wewnętrznych rozruchów miał dójrzeć.

WŁOCHY.

PIEMONT. Turyn, d. 15 czerwca. Ogłoszono tu następny rozkaz dzienny:

Żołnierze! w chwili rozstania się z dawnymi towarzyszami broni rodem z Sabaudji i Nizzy, chcę być tłumaczem uczuć całego wojska, przez to rozstanie wywołanych. Sabaudczycy i Nicanie! odwieczni w obojéj doli spólnicy nasi, tak wierni chorągwi sabaudzkiego domu, którą uświetniliście na polach tylu bitw, żegnam was imieniem wojska. Spólna sława zrodziła szlachetne podania dawnego i nowego włoskiego wojska, które pamięć dokonanych przez was w ciągu 10 lat bohaterskich czynów, w Lombardji i Krymie, podniesie do niedościgłéj wysokości. Byliście zawsze wzorami męztwa i karności; zapisaliście waszą krwią szlachetną przysięgę wierności najwaleczniejszemu z królów. Przyczyniliście się do okupu niepodległości włoskiéj. Francja, ta wielka i szlachetna ziemia przyjmuje was jak nowych synów. Co do nas, w pośród smutku rozłączenia pociesza nas ta myśl, że dwa narody, które przed rokiem jeszcze, razem walczyły w świętéj sprawie cywilizacji, nigdy nieprzestaną spólnie dobijać się tryumfu sprawiedliwości i swobody; w czasie może nie nader dalekim towarzysze broni pozdrowią was znowu wśród okrzyków zwycięztwa.

Turyr 15 1860. (podpisano): „Minister *L. Fanti*“

Podług listów z Rzymu pisanych d. 12, panuje tam wielki niedostatek pieniędzy. Zebrano kardynałów dla uchwalenia pomocy rządowi. Kardynał Antonelli radził sprzedaż *Tolfo*, kopalni ałunu niedaleko Civita Vecchia, która mimo zniżenia cen na ałun rzymski, warta jeszcze od 120 do 150000 skudow. Tolfo należy do św. kollegium. Wszyscy kardynałowie sprzeciwili się temu. Wówczas ks. Antonelli żądał aby każdy kardy-

nał złożył po 2000 skudow z dochodu, albo połowę tego co pobierają. Kardynałowie znowu odrzucili; i św. kollegium rozeszło się nic nie postanowiwszy. Dla podołania naglącym potrzebom wypuszczono bilety wartości od 2 do 3000 skudow. Bank i duchowieństwo zapisało się na te bilety, ale tylko w ilości odpowiedniéj swoim wierzytelnościom; tym sposobem zamienili obligi na konsolidy.

W dzienniku praw umieszczono dwa dekreta Wiktora Emmanuela: pierwszy pod d. 6 drugi pod dniem 11 czerwca, mocą których traktaty Zurychskie zamienione zostały w prawo obowiązujące, oraz dawniejsze komory celne, z powodu zmiany granic państwa zniesiono; na ich zaś miejscu powstały komory Thuile, Aoste, Suse, Coni, Tenda, Martala. Ministrowie właściwych wydziałow upoważnieni są do wykonania rzeczonych dekretów.

Kawaler Beretto, podesta miasta Mediolanu zrzekł się summy 10000 liwrow, przeznaczonéj dla niego przez municypalność, na wydatki reprezentacji i poświęcił tę ilość na wyprawę sycylijską. Mediolan pyszni się z tak szlachetnego postępku swojego zwierzchnika.

KRÓLESTWO OBÓJGA SYCYLJI.

Neapol, *d. 12 czerwca.* Wczoraj miano oddać twierdzę Castellamare Garibaldiemu: największa część wojsk neapolitańskich udała się do Messyny. Pozostałość przewieziono do Neapolu i Kalabrji. Klucz Sycylji Messyna, Syrakuza i Augusta znajdują się w posiadaniu wojska królewkiego; nie znaczy to jednak aby rząd, najhaniebniéj straciwszy Sycylję, mógł ją tak łatwo odzyskać. Oprócz rozlicznych przyczyn powstania, nieudolność jenerałow neapolitańskich wszystko zgubiła. Eskadra, złożona z 24 okrętów, niepotrafiła przeszkodzić ani jednemu z tylu wylądowań, jakie ciągle zasilały szczupłą z początku garstkę Garibaldiego; wojsko liczące około 35000 ludzi, nie umiało na razie, niedozwolić połączyć się oddziałom powstańcow i wstrzymać tryumfalnego pochodu 1800 ludzi. Nakoniec dwudziestotysięczna załoga Palermo nie zdołała odeprzeć natarcia Garibaldiego. Nadaremne było męztwo żołnierzy, którzy według ogólnego świadectwa, bili się dziełnie; Garibaldi rozerwał ich na trzy części. Skutki wiadome. Wojsko i narod gorzko narzekają na niedołęztwo jenerałow. Ranni oskarżają ich przed królem, zwiedzającym codzień szpitale. „Czyniliśmy naszę powinność, mówią ci kalecy,ale jenerałowie wyraźnie na rzeź nas wydali:“ przeciwnie, nie mają słów pochwały dla Garibaldiego, który oczarował ich swém męztwem, a nadewszystko niezrównaną szlachetnością. Są to skutki systematu przeszłego panowania, którego niedozwolili wyrzec się młodemu królowi doradzcy ciemni lub zdradliwi. Rzeczywistość w całéj swojéj nagości wystąpiła przed królem i otworzyła mu oczy. Ogląda się za ludżmi uczciwymi i zdolnymi, chciałby im poruczyć kierunek sprawy publicznéj, choćby przez nadanie konstytucji. Ale gdzież ich znaleść? rząd króla Ferdynanda wytępił mężów stanu, została tylko czczość i przepaść, gotowa wszystko pochłonąć! Trwoga jest powszechna i dosięga szczytu, wszyscy czują rewolucję w powietrzu, widzą jak postępuje, nie ma zaś żadnéj tamy do jéj wstrzymania. Wszakże Garibaldi, który, jak mówią, zapowiedział wtargnienie do Neapolu na dzień 27 czerwca, nie wzbudza w nikim obawy, ale wszyscy lękają się, jak śmierci, lazaronów, tych mistrzów rabunków i pożóg. Rząd zdaje się już niezaprzeczać oczywistości, mówią że gotów jest usunąć ludzi okrytych powszechną nienawiścią, że radzca stanu Troja i główny dyrektor policji Ajossa mają być oddaleni, że konstytucja 1848, jak wiadomo, zawieszona ale nie cofnięta, ma być na nowo wprowadzoną, obok powszechnéj. Takie mniéj więcéj przypisują zamiary rządowi, ale okoliczności naglą i nie czas targować się o większe lub mniejsze ustępstwa; godzina zwłoki może wszystko zgubić. Naród stracił wszelką wiarę w szczerość rządu, jeśli by więc teraz przyszło do udzielania swobód, należałoby wzmocnić je powagą mocarstw, a nadewszystko otwartem przymierzem z Piemontem.

WYPRAWA GARIBALDIEGO.

Podług dziennika *la Patrie,* działania dyktatora mają wkrótce przybrać rozleglejsze rozmiary. Zagajony przezeń układ o nabycie 10 wielkich parostatków amerykańskich doszedł do skutku. Skoro tu zawiną, wnet Garibaldi, z wyborem ochotników, zostawując w Pälermo dowództwo Orsiniemu, uderzy na Neapol. Ten śmiały zamiar da ogromny rozwój powstaniu. Zapał dójdzie do najwyższego stopnia we Włoszech i potężnie wpłynie na zmianę rzeczy w południowych państwach półwyspu. Rząd stanie do upartéj obrony, przewiduje to Garibaldi i postanowił, jak twierdzą, wylądować wstępnym bojem, pójść prosto, z największą bystrością, na stolicę i zapalić w niéj powstanie, do czego dziélnie mu posłuży niezrównana otaczająca go popularność. Niewiadomo czy wieść o wylądowaniu półkownika Medici pod Catanzaro z 2000 ochotników sprawdziła się. Zdaje się, że to być nie może. Półkownik miał wypłynąć z Genui z 12 na 13 czerwca. Aby udać się stąd do Catanzaro są dwie drogi morskie: pierwsza, najkrótsza przechodzi przez ciaśninę mesyńską, tuż pod działami twierdzy, wymaga 7 dni drogi nawet dla takich okrętów, które nie potrzebują wymijać eskadry nieprzyjacielskiéj, druga okrąża Sycylję; zmusza opłynąć przylądek Bon i zabiera przynajmniéj 25 dni czasu. Widoczna więc, że półkownik Medici nie mógł d. 16 wysiąść pod Catanzaro.

Udzielona wiadomość, że dyktator zwoła parlament, w porządku przepisanym przez prawo wyborcze 1848 r., jest bezzasadna. Owe prawo opierało się za wysokości opłacanego podatku i tacy tylko, którzy wnosili nie mniéj jak 225 fr. dopuszczeni byli do wyborów. Garibaldi, w żaden sposób, nie odstąpi od zasady głosowania powszechnego.

Obecnie dyktator najczynniej zajmuje się utworzeniem i urządzeniem wojska; podług pewnych obliczeń ilość jego dochodzić powinna do 50000. Zostawiwszy wyćwiczenie jego doświadczonym instruktorom na miejscu, sam z zaufanymi namiestnikami i wyborem ochotników, uda się na ląd stały, bo nieodstępuje od raz powziętego planu: spółcześnie uderzyć we trzech miejscach, aby rozerwać siły i niedozwolić skupić ich na obronę stolicy, którą Garibaldi osobiście opanować zamierzył. Półkownik Medici, dzielny i rozumiejący wojnę dowódzca, posiada nieograniczoną ufność wodza, na podwładnych zaś swoich wywiera wpływ niemal czarodziejski. Jemu to ma być poruczone zajęcie Kalabrji i zapalenie w niéj powstania; trzecie natarcie zwróci się ku Abruzzom, głównie w celu trzymania w szachu jenerała Pianelli. Listy mówiące o tych szczegółach są pełne nadziei, że przedsięwzięcie będzie uwieńczone najpomyślniejszym skutkiem. Ze swojéj strony rząd neapolitański gotuje się do stanowczego oporu; wzmacnia siły lądowe i morskie, tworzy wszędzie straże miejskie, pod dowództwem wysłużonych oficerów, powołanych na ten przypadek pod chorągwie, dla poruczenia tym strażom obrony twierdz; całe zaś wojsko ma być użyte do stawienia czoła nieprzyjacielowi.

Patryarcha Ferlitti, mieszkający w Rzymie, miał na banku palermitańskim 2000 dukatów; przy objęciu rzeczonego banku, w którym jak wiadomo znalazło się kilka miljonów dukatów, Garibaldi kazał summę należną patryarsze zachować oddzielnie, oświadczając, iż odeszle ją wprost właścicielowi do Rzymu.

W twierdzy messyńskiéj uwięziono około 60 politycznych winowajców; komendant rozkazał, dnia 8 czerwca, stawić ich przed sądem, ale uczucie niechęci i oporu przeciw rządowi tak jest w Messynie ogólne, że nawet urzędnicy królewscy, składający sąd najwyższy, nie śmieli wydać wyroku potępienia i owszem wszystkich uznano za niewinnych i natychmiast wrócono im wolność.

Nakoniec dzienniki podają tekst kapitulacji: „W widokach ludzkości, rozéjm przedłuża się do wykonania następnych czynności. Art. 1) Będą przeniesieni na okręta, ze wszelkim możliwym pośpiechem chorzy znajdujący się obecnie po szpitalach, lub w innych miejcach. 2) Wolno będzie odpłynąć albo odejść lądem całemu korpusowi wojska, znajdującemu się w Palermo, z ciężarami, zapasami, artyllerją, końmi, sprzętami, słowem z całą ruchomością według uznania I. D. jenerał porucznika Lanza, oraz z działami twierdzy Castellamare. 3) Jeżeli wybraną będzie droga morska, naprzód pocznie się przeniesienie na okręta ruchomości wojskowéj, wozów i części koni i mułow; wejście na okręta wojska nastąpi później. 4) I jedno i drugie odbędzie się przy tamie, potem wszystko przeniesione zostanie na *cztery wiatry.* 5) Jenerał Garibaldi każe wystąpić swemu wojsku z twierdzy Castellucio i z baterji Lanterna. 6) Podobnież ten że jenerał odda wszystkich chorych i rannych znajdujących się w jego ręku. 7) Wymiana jeńców nastąpi ryczałtem, nie zaś głowa na głowę. 8) Powrót siedmiu uwięzionych w Castellamare nastąpi, kiedy już okręta odpłyną i załoga z téj twierdzy wyciągnie. Ci więźniowie umieszczeni zostaną w zabudowaniach tamy, dokąd ich taż załoga odprowadzi. 9) Po podpisaniu powyższego zgodzono się, przez niniejszy artykuł dodatkowy, że wystąpienie uskuteczni się przez morze od tamy palermitańskiéj. Palermo, 6 czerwca 1860.

„Za jenerała Lanza półkownik Kamil *Rovo,*
podnaczelnik głównego sztabu.
„Jenerał Józef *Letizia.*
„Jendrał Józef *Garibaldi.*“
(Le Nord).

Wojsko królewskie obwinia jenerała Lanza o zdradę; przytacza fakta, których, jeśli są prawdziwemi, inaczéj wytłumaczyć nie podobna. Szeregowi twierdzą jednomyślnie, że byli zdradzeni, oficerowie zaledwie ośmielają się wyrzec słowo na obronę wodza; utrzymują zaś, że stary jenerał stracił głowę. Bramá Termini osadzona była tylko przez 200 ludzi, a jednakże widziano, że wszystkie wtargnienia do Palermo tędy się uskuteczniały. Cóż mogła dokazać ta garstka ludzi przeciw Garibaldiemu. który prócz ochotników, miał w odwodzie 7 do 8 tysięcy wieśniaków. Neapolitanie wytrzymali ogień bez zachwiania; sam Garibaldi to przyświadcza, ale skoro uderzono w bagnety, nie było sposobu. Nie zostawiono im ani jednego działa, nie pomyślano o przecięciu wodociągu, przezorność tak prosta, że powstańcy już w kwietniu jéj nie zaniechali. Połowę wojska zostawiono w zupełnéj nieczynności, drugą rozproszono na różne stanowiska; o zdobyciu barykad ani pomyślano. Na trzeci dzień rozejmu Bosco przybył z 9-ym półkiem strzelców i w kilka chwil zdobył 8 barykad, wziął 3 działa powstańcom; lecz rozkaz jen. Lanza nagle zatrzymuje go przy Fioravecchia; podobnież dwa bataljony nadesłane z Neapolu musiały stać z założonemi rękami; ze wściekłością wołają aby im dozwolono pójść na bagnety, ale rozkaz wodza trzyma ich w bezwładności; żołnierze mówią, że dwie godziny wystarczyłyby na przełamanie nieprzyjaciela. Dzienniki palermitańskie o wszystkich urzędnikach królewskich odzywają się z pogardą, jeden tylko jen. Lanza, rodem z tego miasta, jest oszczędzany, a jednak z jego to rozkazu rzucano bomby i palono domy w kwartale Albergheria.

W dalszym ciągu odezw i postanowień Garibaldiego przywodzimy następne:

Sycyljczycy.

Sycylja, przedstawia dziś jeden z tych widoków, które na zawsze zwykły jaśnieć w życiu politycznem narodów, o których dalekie pokolenia wspominają z zapałem i wdzięcznością, które okrywają szczytną chwałą wielkie i wspaniałe narody. Włochy potrzebują zgody, aby stać się potężnemi, Sycylja zaś daje najprawdziwszy wzór zgody. Na téj ziemi klasycznéj obywatele miejscy, z oburzeniem zrzucają jarzmo ciemiężcy, targają kajdany i żelazem przekutym na oręż, wytępiają zbirów. Wieśniacy śpieszą na pomoc miejskiéj spółbraci i widok godny najwyższego podziwienia, widok wzorowy dla Włoch, kapłani, bracia i siostry zakonne biegną na czele ludu na barykady lub do bitwy. Jakaż różnica rozwiązłych księży rzymskich, którzy zakupują obcych najemników, aby przelewali krew swoich spółobywateli od szlachetnych i czcigodnych duchownych sycylijskich, którzy pierwsi rzucają się w odmęt bitew, oddając życie krajowi. Chrześcijaństwo jest prawdziwie nieśmiertelne! Ci rzeczywiści słudzy Najwyższego dowodzą tego w obec świata. J. Garibaldi.

Józef Garibaldi i t. d. postanawia: art. 1) Synowie obywateli poległych w obronie sprawy narodowéj stają się synami ojczyzny. Kraj żywić i wychowywać ich będzie własnym nakładem; dziewczęta do lat 16, chłopców do lat 17, po dójściu do tego wieku, dziewczęta otrzymają stosowny posag; chłopcy doszedłszy do lat 17 przestają być utrzymywanemi przez kraj, w 21 r. życia będą mieli wręczoną sobie iściznę, stosownie do swego pochodzenia. 2) Wdowy poległych w obronie sprawy narodowéj otrzymają dożywotne przeznaczenie stosowne do stanu; pobierać je będą przez cały ciąg swojego wdowstwa. Takież przeznaczenie otrzymają wdowy 3-ch obywateli rozstrzelanych 14 kwietnia 1860; synowie ich korzystać mają z rozporządzenia uprzedniego artykułu. 3) Wszyscy w bitwach i pozbawieni sił do pracy znajdą miejsce w domu przytułku, gdzie nakładem kraju wszelkie ich potrzeby będą opędzane. 4) Sekretarz stanu spraw wewnętrznych obowiązany jest spełnić niniejsze postanowienie. „Garibaldi.“

Rada obywatelska miasta Partenico uchwaliła wzniesienie posągu dyktatorowi, oto jego odpowiedź:

Palermo d. 4 *czerwca 1860.* Czytałem uchwałę rady obywatelskiéj, złożoną mi 2 czerwca, i spostrzegłem że gmina Partenico chciało mię uczcić pomnikiem. Wynurzając dzięki za tyle uprzejmości, sądzę iż powinienem przypomnieć, że przybyłem do Sycylji dla toczenia wojny; każdy wydatek odwrócony od tego celu jest dla mnie dotkliwym. Przestańcie więc myśleć o posągu i użyjcie tych pieniędzy na kupno broni i prochu. Przyczyńcie się w ten sposów do jedności Włoch, za którą walczę, a tym sposobem przyniesiecie i wasz kamień dla wzniesienia najszczytniejszego pomnika. „Dyktator: Garibaldi“

FRANCJA.

Paryż, *d. 18 czerwca.* Cesarz powróciwszy dziś rano z Baden; zdaje się być bardzo zadowolony ze swéj wycieczki, nie tylko widzenia się z książęciem rejentem pruskim i innymi panującymi niemieckimi, ale też z przyjęcia jakiego doznał od ludu, tak w Alzacji jak i w ościennem wielkiem księstwie. Przed powrótem do Fontainebleau, cesarz zwołał radę ministrów i udzielił im szczegóły wielce zaspakajające z swoich rozmów z panującymi niemieckimi. Miał między innemi powiedzieć: „Mam niezachwianą nadzieję, że pokój Europy jest zapewniony; pracujmy więc około wielkich robót publicznych i reform handlowych.“ Te cesarskie słowa rozeszły się natychmiast w świecie finansowym, żywy ruch objawił się w interesach, umysły powzięły największą ufność. Powtarzają, że cesarz oświadczył swoim niemieckim sąsiadom chęć wejścia z nimi w traktaty handlowe; to przełożenie przyjęto z największą gotowością. Tak więc wszystko idzie ku lepszemu; listy z Baden zawierają szczegóły o rozmaitego rodzaju zabiegach Austrji, aby widzenie się się książęcia rejenta z cesarzem nie doszło do skutku; cokolwiek bądź, jest to zawsze rzecz pełna znaczenia, iż Austrja została niemal wypchniętą z rodziny niemieckiéj, przedstawianéj na tym zjeździe, a jednak może wypłynąć stąd, wbrew wszelkiemu oczekiwaniu, zbliżenie między Prusami i Austrją.

Wnet po odjeździe cesarza, osobny pociąg przewiózł do Fontainebleau drugi szereg zaproszonych gości, między którymi znajdowali się hrabiostwo Walewscy, księże Poniatowski, książe i księżna Metternich i t. d.

Jeneralny prokurator p. Dupin starszy złożył senatowi raport o zgromadzeniach religijnych obojéj płci, we Francji upoważnionych i nie upoważnionych przez rząd krajowy.—Z tego sprawozdania okazuje się: 1) że z liczby 68 zgromadzeń męzkich, 19 tylko mają upoważnienie rządu. Te zgromadzenia uczące, kaznodziejskie, naukowe i rolnicze, kierują 3088 zakładów albo szkół; liczą zaś 14304 zakonników i 350,953 uczniów. 2) stowarzyszenia religijne niewiast nauczających, szpitalnych, lub kontemplacyjnych upoważnione, wyjąwszy 29 domów zakniętych od 1802 po 1-szy stycznia 1860, dochodzą liczby 2972. Stowarzyszenia tejże płci nieupoważnione wynoszą 250 domów głównych, mających większą lub mniejszą liczbę domów filjalnych. Własność samych tylko zgromadzeń upoważnionych, wynosi o koło 100 miljonow fr; co się zaś tycze własności zgromadzeń nieupoważnionych, okrywa je najgłębsza tajemnica.

Mówią, że już są w druku broszury przeciw sprawozdaniu p. Dupin. Ksiądz biskup algierski Pavy ogłosił list do p, Dupin z powodu wydanego przezeń *doręcznika prawa kościelnego i swobód gallikańskich.* Izba prawodawcza okazuje niewczesną oszczędność. Budżet przedstawia ilość wydatków rocznych w summie 1800 miljonow. Tę ogromną ilość kommissja izby doradza zmniejszyć o 6300000 fr. Nieszczęściem, zmiejszenia te spadają na wydatki, bez których zapewne obejśćby się można, ale których uchylenie, pod innym względem, byłoby bardzo dotkliwe, jak np. wsparcie dla sztuk, dla archiwum cesarskiego, muzeów, bibljotek i t. p. Co zaś najwięcéj ściąga skarg na rzeczoną oszczędność, to odrzucanie, od lat kilku, projektu rządowego podwyższenia płacy niższego stopnia urzędnikom, we wszystkich gałęziach służby publicznéj; rząd uznawszy niezbędną konieczność pomnożenia płacy, ciągle o to dopomina się u izby, ta zaś statecznie odmawia. Byłoby do życzenia, aby na teraźniejszym parlamencie rząd wziął górę.

Diennik *la Patrie* podaje niektóre szczegóły o powrócie cesarza z Niemiec. Gdy wjeżdzał do Strazburga, w niedzielę o 11 wieczorem, ludność obchodziła święto przyłączenia Sabaudji i Nizzy do Francji. Miasto było oświecone, panowała w niem powszechna radość; cesarza powitano z zapałem; lecz i w ciągu dalszéj podróży uniesienie ludu było widoczne. Po wielu miejscach przeprowadzano wysokiego podróżnego z pochodniami, co nadawało malowniczą powierzchowność okolicy; mnóstwo pojedyńczych domów oświecono. W Sawernie, dawny zamek króla Stanisława, przeznaczony przez cesarza na przytułek dla wdów wysłużonych urzędników kraju, na całéj fasadzie, jaśniał różnabarwnemi ognistemi wieńcami.

Komandor Di Martino, zaniechawszy podróży do Londynu odpłynął z Marsylji, na statku *Gaëta* do Neapolu. Zdaje się, iż żądanéj pomocy przez króla neapolitańskiego, cesarz Napoleon odmówił; mowa zaś Lorda Palmerstona w parlamencie i odezwy dzienników londyńskich przeciw królowi Franciszkowi II, okazały się tak nieprzyjaznemi, że p. Di Martino zrozumiał, iż nic pożytecznego w Anglji nie sprawi.

19 czerwca. Nota *Monitora,* o któréj wspomnieliśmy w depeszach telegraficznych przeszłego numeru, dla zwięzłości swojéj, nie najlepsze w Paryżu sprawiła wrażenie. Snadź powszechność oczekiwała, że cesarz obszerniéj z nią pomówi o widzeniu się z książętami niemieckimi. Do mniéj korzystnego usposobienia umysłów przyczyniła się wiadomość o przemówieniu książęcia rejenta pruskiego, do swoich spółzwiązkowych, przed odjazdem. Nowe zaręczenia, że książe rejent nie pozwoli na oderwanie od Niemiec ani jednéj piędzi ziemi, tudzież, że gotów jest zbliżyć się z Austrją, bardzo niepodobało się paryżanom.

Stan zdrowia księcia Hieronima jest coraz więcéj zatrważający; od czterech dni opuściła go przytomność, wstaje wprawdzie codzień, ale nic nie mówi: co chwila lękać się przychodzi nowego napadu choroby. Na dzień przed odwiedzinami cesarzowéj książe wstał, przezierał nawet dziennik illustrowany, ale cesarzowéj nie poznał. Choroba jest takiéj natury, iż można walczyć z nią podniecaniem sił chorego, ale z uszczerbkiem władz umysłowych. Księżna Klodylda otacza swego teścia najczulszą usługą, nie opuszcza Villegenis; do pokoju książęcia nie wchodzą nawet najbliższe mu osoby.

Rząd otworzył ministrowi robót publicznych kredyt na 2 miljony fr., na restaurację pałacu papieskiego w Avignon, mającą uskutecznić się w krótkim przeciągu czasu.

ANGLJA.

Londyn, *d. 18 czerwca.* Tegoroczny parlament zbliża się ku końcowi; następuje właśnie czas, ktdry Anglicy, w języku parlamentarnym nazywają *epoką rzezi niewiniątek* t. j., że wszystkie bile miejscowe ryczałtem i bez rozbioru są przyjmowane. W izbie parów, sędziwy lord Brougham zapytywał, czy ma jaką zasadę pogłoska krążąca od dwóch dni w Paryżu i Londynie, a która, jeśliby była prawdziwą zmienićby musiała wzajemne stosunki Anglji i Francji. Mówią bowiem, że rząd francuzki już wyprawił, lub wkrótce wyprawi znaczne siły do Neapolu: „Nie podzielam, z tego powodu, żadnéj obawy, bo choćby wyprawa francuzka rzeczywiście nastąpiła, nigdyby pogodzić nie mogła króla neapolitańskiego (tak go nazywam, bo już królem sycylijskim nie jest) z jego poddanymi.„—Pragnie więc usłyszeć ze strony gabinetu. że ta pogłoska nie zasługuje na wiarę; gdyż wmieszanie się zbrojne Francji w sprawy jakiejkolwiek części Włoch, zagroziłoby pokojowi Europy. *Lord Granville* odpowiada, że od chwili, w któréj został ostrzeżony o mającem uczynić się zapytaniu, porozumiał się z lordem John Russel, i zapewnić może, iż niema żadnego podobieństwa do zbrojnéj wyprawy francuzkiéj. Francuzi mają w neapolitańskiem okręta wojenne, ale podobnie jak Anglicy, tylko dla dania opieki, w razie potrzeby, swoim krajowcom. *Lord Brougham* oświadcza, że mu ta odpowiedź wystarcza. Wszelkie wmieszanie się zbrojne wywołałoby największe wstrząśnienie: „Część półwyspu jest wolna, spodziewam się, że i dalsze kraje włoskie skruszą jarzmo, pod którem tak długo jęczały.„ Posiedzenie zamknięto około godziny ósméj.

Tegoż dnia odbyło się posiedzenie izby gmin. *P. Maguire* zapytuje czy prawda, że lord namiestnik Irlandji podpisał jawnie, czy tajemnie składkę na rzecz Garibaldiego? *P. Cardwell* wręcz temu zaprzecza. *P. Edwin James* zwraca uwagę rządu na zaciągi, odbywające się jawnie w Irlandji, na rzecz wojska papieskiego i chce wiedzieć czy rząd otrzymał w drzodze urzędowéj wiadomość o tem pogwałceniu prawa. P. *Cardwell* odpowiada, że pod koniec przeszłego miesiąca uwiadomiono gabinet o wysłaniu z Irlandji do Włoch, pewnéj liczby ludzi, pod pozorem użycia ich przy robotach około dróg żelaznych, rzeczywiście zaś dla wcielenia do wojska papieskiego; natychmiast przeto rozkazał ogłosić jakie kary, według uchwał parlamentu, spadają na tych, którzy bez pozwolenia królowéj, ośmielą się przyjąć służbę wojskową w obcem państwie. Spółcześnie rozkazano władzom miejscowym czuwać nad spełnieniem prawa. Gabinet otrzymywał doniesienia o zaciągach i przesyłał je natychmiast urzędnikom korony, dla właściwych przewodów sądowych; lecz okazało się, że prawnie nie można było pociągać do odpowiedzialności ochotników wstępujących w szeregi papieskiego wojska; kończy zaś, że istnienie głównego zaciągowego biura w Londynie, niczem nie jest udowodnione. *P. V. Scully* utrzymuje, iż ubolewać należy nad skwapliwością Irlandczyków wstępowania do wojska papieskiego, bo jeśliby rząd znalazł potrzebę pomnożenia sił własnych dotkliwie może dałby się uczuć niedostatek ludzi; ale rząd sam temu winien, przez obudzenie tego przekonania w Irlandji, iż postępuje nieprawym sposobem względem Papieża. Gwałtowne mowy rozlegające się w téj izbie przeciw panującym katolickim, więcéj wpły-

KORRESPONDENCJA KURYERA WILEŃSKIEGO.

Petersburg, *d. 8 czerwca 1860 r.*

Do przedmiotów, zajmujących w tym czasie Petersburg, bez wątpienia należy zamknięcie kursów akademickich w uniwersytecie. Publiczność tutejsza, dzięki opiniji od pięciu lat coraz wzrastającéj, ze wzrostem liczby słuchaczy, na korzyść uniwersytetu petersburskiego, spogląda dziś na ten zakład jako na niezbędny warunek wyższego ukształcenia w społeczeństwie, licznie nawet uczęszcza do sal lekcyjnych, i żywo bierze do serca jego rozwój i postęp. Uniwersytet zaś może nigdy nie postąpił tyle na drodze ulepszeń, ile w ubiegłym tylko co roku. Wprowadzone zostały trzy nowe katedry, a mianowicie: Historja Filozofji, Historja Literatury znakomitszych narodów Europy i Prawodawstwo porównawcze. Oddział kameralny przerobiono na administracyjny, z przeniesieniem nauk przyrodzonych, które się tu wykładały, do wydziału Fizyczno-Matematycznego. W wydziale prawnym ulepszono rozkład przedmiotów w kursach. Do reform zaliczyć wypada oswobodzenie od egzaminów uczniów będących w kursach pierwszym i trzecim: dopiero wszyscy wracający z tych kursów na łono rodziny, mogą bez kłamstwa pochlubić się przed rodzicami i krewnymi, że przeszli do kursów wyższych. Egzamina obowiązujące dla kursów drugiego i czwartego odbyły się w tym roku lepiéj jak w uprzednich latach: osobliwie w wydziałach filologicznym, języków wschodnich i matematycznym, tak, że prawie wszyscy z czwartego kursu otrzymali stopnie kandydata. Zmiana wielka nastąpiła także w egzaminach wstępnych: uczniowie gimnazjalni byli egzaminowani w początku maja razem ze wszystkimi innymi, co życzyli wstąpić do Uniwersytetu, i już w tym roku nikt nie może żalić się na srogość egzaminów: owszem, jak to często u nas bywa, pod tym względem z jednéj ostateczności wpadliśmy w drugą, albowiem te egzamina były za nadto łagodne—z 92 uczniów pięciu tutejszych gimnazjów, nie wytrzymało tylko dwóch, a z 76 stawających do egzaminów z wychowania domowego lub z innych zakładów, tylko ośmiu nie zostało przyjętych do uniwersytetu, i to wszyscy ci oberwali się, mówiąc wyrażeniem szkolném, z łaciny: byliby i oni przyjęci, gdyby kurator w ostatnim dniu nie usiadł przy stole, gdzie się egzaminowali z języka łacińskiego. Czy dla wykazania swojéj głębokiéj umiejętności, mowy Rzymian, czy też uproszony przez jednego z Professorów, co literę martwą i grammatykę Kiunera uważają za kres nauki, sam egzaminował z tego języka, nie zważając bynajmniej na tę okoliczność, że mowa Rzymian ledwo teraz wprowadza się do gimnazjów, a dotychczas była w ekskomunice jako język liturgiczny; z takich to przyczyn nie powiódł się im egzamin z łaciny. Wstępne egzamina będą jeszcze na początku sierpnia dla życzących wstąpić do uniwersytetu. Ile te wszystkie reformy będą z dobrém dla młodzieży, Bogu to jednemu wiadomo; ale są ludzie co jedynie chcą się popisywać z nowemi projektami—suszą oni głowę nad tém aby cóś zmienić, cóś dodać, niby to pod pozorem ogólnéj korzyści i potrzeby; lecz prawdopodobniéj dla widoków osobistych. Tacy panowie są wszędzie—nie zbywa i w hierarchji uczonéj czy też uczącéj.

Dnia wczorajszego, nie bez uczucia przyjemnego tak dla professorów jako i dla uczniów, zakończyliśmy właśnie rok akademicki ostatniem posiedzeniem rady uniwersytetu, na któréj, między innemi, zostały przyznane stopnie uczone i promocje do wyższych kursów. Na czas wakacyjny prawie połowa professorów wyjedzie za granicę, jedni dla poratowania zdrowia, inni dla doskonalenia się w swoich przedmiotach, a co niektórym przychodzi bardzo w porę, bo ukończyli już dwadzieścia pięć lat służby uczonéj, i sądzą, że w podróży naukowéj potrafią odświeżyć i pamięć i zdolności umysłowe.

Wiadomo, że nasi ziomkowie w Petersburgu tak wielostronnie i z takiém zamiłowaniem poświęcają się rozmaitym naukom, iż niema umiejętności, nie ma wiedzy, w któréjby nie pracowali, nie ma uczonego dziennika, gdzieby nie były umieszczone ich prace i badania. W ostatnich dniach pojawiły się tu dwie znakomite rozprawy w kwestjach najwięcéj obecnie zajmujących Rossjan: jedna P. *Miłkowskiego Konstantego* członka kommissji kodyfikacyjnéj królestwa Polskiego o *Hipotece*, w Dzienniku Ministerjum sprawiedliwości, składająca się z dwóch części historycznéj i dogmatycznéj; w historyczéj autor wybornie opowiada początek idei o hipotece, rozwój i jéj historję; w dogmatycznéj kreśli prawodawstwo w tym przedmiocie polskie, francuzkie i pruskie, bez wyrzeczenia atoli stanowczo, któremu należy dać pierwszeństwo. Druga rozprawa P. *Miaskowskiego Feliksa*, radcy Najwyższéj izby obrachunkowéj w królestwie, o *kredycie ziemskim i jego przyszłości w Rossji*, drukowana w kilku numerach Gazety Journal de S-t Petersburg a w któréj P. Miaskowski z głębokim poglądem ekonomisty, w oddzielnych pięciu rozdziałach rozwija określenie kredytu ziemskiego, zasady onego, porównanie zasad przez siebie podanych, z zasadami przyjętemi w prawie kommissji o bankach ziemskich, korzyści kredytu ziemskiego i nakoniec miejsce, jakie on zajmuje w reformach banków i obiegu monety. Praca ta sumienna zwróciła baczną uwagę tutejszych specjalistów i została już przetłumaczoną z języka francuzkiego na rossyjski. Dalsze takie jego badania w kwestjach ekonomicznych, niebawem mają być ogłoszone w pismach perjodycznych. *A. Muchliński.*

Kraków, *17 czerwca, 1860.*

U nas cisza i cisza, niedoświadczona w najmniejszem kraju miasteczku. Słusznie i najsprawiedliwiéj nawet może się szczycić Stary-Kraków przyobleczeniem szaty cichości— nowy, raczéj napływowy powinien się rumienić (jeśli mu podobna zdobyć się na jakikolwiek srom), że nawet gwaru ulicznego stworzyć nie umie, że całą swoją żywotność roztrwania w kilku knajpach.

Jedynie ***Dziennik literacki*** (lwowski) nie powściągliwy, tém mniéj pomiarkowany, od nowego 1860 r. oddychając niezwykle gorączkowem życiem, a jednak, i w zbłąkaniu i w chorobie oczywistéj swojéj, nasz i szczerze nasz, rozbudza od pewnego czasu nie stary i nie napływowy, ale młody Kraków swemi zapiskami i listami z pode Lwowa. Młodzież akademicka w zapale swoim po odczytaniu poetycznéj Ujejskiego krytyki (a nie tylko dla akademickiéj młodzieży, lecz i dla nas wszystkich właściwéj krytyki potrzeba) powtarza, że nasz świat jest istotnie zatrutym ***Przypadkami pana Benedykta Winnickiego.*** Nie sam wprawdzie Dziennik literacki temu winien, znaczna część winy pada na professorów gimnazjalnych, którzy nie umieli młodzieży wyłożyć jak należy, ***czém jest objektywna poezja?*** i którzy nie zwrócili na to uwagi uczniów, że i bohaterowie Iliady dzisiaj już wzorem dla nikogo być nie mogą pod względem swoich obyczajów i przekonań, chociaż świat wyższy, szlachetniejszy nigdy tego poematu najwyżéj cenić nie przestanie. Nie darmo i nie płytko pomyślano i powiedziano, że ***dobrze rozróżniający, dobrze naucza.*** Ani Dziennik literacki, ani Kornel Ujejski dobrze nie rozróżniają, więc łatwo pojąć, co za tém idzie. Dochodzą nas też tutaj wieści o wzmocnionéj mężami rządowego zaufania radzie państwa w Wiedniu, która czynność rozpoczęła od zajęcia się kwestją finansową dla rozwiązania jéj zmniejszeniem wydatków, bez zniżenia bardzo wygórowanych podatków, ludziom zaledwie tytuł własności zostawiających. Od nas zasiadają w rzeczonéj radzie powołani przez rząd (właściwie przez p. ministra spraw wewnętrznych) panowie: Starowiejski, Kraiński (właściciele dóbr w Galicji) i dr. Polanowski (adwokat lwowski). Dotąd o żadnym z nich nic powiedzieć nie można. Towarzystwa agronomiczne, urządzające wystawę i zamierzające otwarcie szkoły czerniechowskiéj, i ogniowe zawiązujące się dopiéro w drugiéj połowie tego miesiąca jakikolwiek ruch tutaj obudzą za zjechaniem się swoich członków. Szkoda tylko, że rząd jest sprzecznym pozaprowadzaniu filjalnych towarzystw agronomicznych, bez których centralne tak tutejsze, jak i lwowskie, nie wiele dokazać może; i wstyd, że jeszcze przed zupełnem zawiązaniem się towarzystwa wzajemnego ubezpieczenia się od pożarów ogniowych, temuż koterje sprzecznemi swemi usiłowaniami przynajmniéj nie pomagają. Szkoda też, że towarzystwo ubezpieczające tutaj, a nie we Lwowie, zawiązywać się zaczęło, kiedy Lwów znowu będzie ogniskiem władz krajowych dla okręgu krakowskiego i Galicji, a właściciele dóbr wschodniéj części prowincji, jako więcéj posiadający, bardziéj są interessowani. Lecz ta ostatnia okoliczność, jest mało znaczącą, bo przy dobrych chęciach i jasnych myślach będąc w domu, tak we Lwowie, jak i w Krakowie, celów pożytecznych dopniemy.

O spółkach gospodarczo-handlowych przynajmniéj żwawo myślą, gorąco się w téj chwili około ich zakładania w kilku punktach Galicji krzątają. Myślą też i o banku krajowym, a projekt do statutów tegoż wypracowało towarzystwo agronomiczne lwowskie. Pocieszającemi są wszystkie oznaki życia i daj Boże, by się to zdrowo i ustawicznie, chociażby nie na zbyt śpiesznie rozwijało.

Mawiali niegdyś Niemcy: ***in Polen ist Gold zu holen***— a i dzisiaj ten i ów przypomina sobie te słowa i wlecze się do nas, choćby po papiery, które od szlachty wyłudzać usiłuje i istotnie wyłudza. Tak np. kręci się to po Lwowie, to po Krakowie niejaki p. Hamilton z Prus, drukuje tysiącami recepty, skazówki, nauki gorzelnicze i te drogo rozprzedaje. Zdaje się, że łatwo by było zdobyć się każdemu właścicielowi gorzelni na kilka rozsądnych słów, któremi by mógł Hamiltona z Bogiem odprawić. Mógłby mu powiedzieć: Udaj się panie do towarzystw agronomicznych, sprzedaj im swoją naukę, dowiodłszy jéj użyteczności, a my w tych towarzystwach złożym dla ciebie słuszną nagrodę.

Przed dwóma laty widywaliśmy już o téj porze przejeżdżających tędy do wód zagranicznych i Litwinów i innych naszych ziomków; nie przykro nam, że ich teraz śpieszących za granicę nie oglądamy, ale miłoby nam było witać ich przybyłych dla zwiedzenia naprzód starożytności naszego miasta, a potém dla poznania naszéj prowincji, w któréj towarzystwo balneologiczne urządza uzdrowiające źródła stosownie do potrzeb i wygody. Miłoby i nam było odwiedzać was i wszystkich nam drogich; lecz podatki i wszelki brak źródeł dochodowych wzbraniają sercom naszym téj rozkoszy. Starajmy się przynajmniéj jak najczęściéj nawiedzać pismami i starajmy się wszelkiemi siłami o ułatwienie komunikacji księgarskiéj. Nie wiem, jak się sprawują wasi księgarze, lecz tutejszych i lwowskich niema za co chwalić. Braknie im potrzebnéj wiedzy, braknie najczęściéj serca dla krajowéj literatury, zasypują nas tedy cudzemi książkami, jak obecnie, na tandetę pisanemi, a i temi handlują z tém samém zamiłowaniem, z jakiem się można zajmować handlem pieprzu, starych szmat, lub czegokolwiek, co żadnéj wartości niema w świecie duchowym. Nie szczególniéj też wpływają tutejsze prawa na księgarstwo, prawa nie dozwalające nikomu tego handlu, kto formalnie przez lat trzy nie wyterminował. Nie wolno też nikomu u nas żadnéj książki, prócz do nabożeństwa, rozwozić lub roznosić po kraju, co tém przykrzejszem jest dla nas, że tylko w Bochni, w Tarnowie, Tarnopolu, Stanisławowie, Przemyślu i Samborze, znajdują się księgarnie, wszędzie po jednéj. Obywatelstwo krajowe także nie wpływa zachęcająco na księgarzy i nakładców, bo rzadki, którýby już nie o ściśle naukową, lecz o cokolwiek poważniejszą dopytywał się książkę. Jedne romanse mają jaki taki odbyt. Pism czasowych rozchodzi się w prawdopodobnem obliczeniu tyle: lwowskich: Dziennika literackiego, Przeglądu powszechnego, Dzwonka i Przyjaciela domowego, po 2,000 exemplarzy; Gazety lwowskiéj około 400; Kółka rodzinnego około 500; Czytelni dla młodzieży nie widziałem jeszcze, i tyle tylko słyszałem, że w artykułach i redakcji nie dojrzała, a i to lub urzędy lub rządowe figury trzymają. Krakowskich: Czasu, około 1,500; Ogniska 400—500; Tygodnika rolniczo-przemysłowego, 400 egzemplarzy. Po wsiach pism perjodycznych niemieckich nie wiele znajdzie, ale za to jest ich po miastach nie mało, podczas warszawskie i tutaj są rzadkiemi zjawiskami. Bywajcie z Bogiem i kochajcie nas, jak my was kochamy.

SAVANNAH, *23 maja 1860.*

Nadchodzące sejmiki i obor prezydenta trzymają w zawieszeniu tu wszystko, zwłaszcza że dawne partje straciły wagę swoją, a nowych organizacja niekompletna. Ludzie przez każdą partją stawiani nie zdają się odpowiadać potrzebie tych krytycznych czasów, południowa sekcja kraju chce się oddzielać od Unji i osóbne robić sejmiki—słowem jak bywało w staro-polskie czasy u nas, tak tu teraz: ten do sasa, a ten do lasa. Co z tego będzie, Bóg sam wie—sejmiki zdecydują te kwestje znowu na lat 4.

Wyjechałem z Washingtonu właśnie w chwilę najciekawszą, przybyła tam ambassada z Japonji—dwóch posłów ze switą z 72 osob złożoną rożnych rang. Mieli posłuchanie u prezydenta i wielkie wrażenie zrobili. Mówią, że w téj ambasadzie są obie główne partje w Japonji reprezentowane.—Jedna, co chce by kraj ten był otworzony cudzoziemcom do wolnego handlu, a druga przy starem żółwiem zaskorupieniu obstaje. Od raportów tedy owych ambassadorów zalezeć będzie rozstrzygnienie téj kwestji ostateczne. Piękne damy Washingtońskie bardzo się radują z onych nowych przybylców, i wiele pociesznych anegdotek już kursuje z tego powodu w dziennikach. Siwe włosy i poważny wiek prezydenta miały na Japończykach wielkie zrobić wrażenie. Brak pompy i zupełna prostota audiencji i brak wszelkich ceremonij bardzo ich zadziwiły.—Jest to jednakże bardzo ważne wydarzenie dla naszego kraju i handlu, wszystkie miasta główne przysyłają im zaprosiny przez deputacje, już San Francisco i Washington zrobiły swoje.—Nie wiadomo czy przyjmą zaprosiny od innych—jednakże dobrzeby było, żeby cały kraj objechali. Posłowie ci wszakże mają być ludzie dość spokój lubiący, leniwi, i zapewne będą się lękali żeny i kłopotu podróży wsród gapiących się tłumów. Napiszę wam o nich późniéj trochę.—Już i mnie ta Heydara tak się sprzykrzyła, że wolałbym swinie paść lub orać na Litwie jak tu złotem pracować—ale trudna rada, wykpić się z tego nie można, a chleba trzeba codzień, trzeba więc pracować by mieć co jeść.

Posyłam listki z grobu ś. p. p. Kazimierza co tu śpi na obcéj ziemi nie spodziewając się zapewne nigdy spocząć na swojéj jak p. Tadeusz. Wiele to naszych braci jest w tym przypadku rosproszonych po ziemi. Nie dawno miałem list Marylskiego z Warszawy, który wydaje grobowce Polaków zmarłych po obcych krajach. Żądał odemnie żony méj pomniku. Nie posłałem mu tego, bom nie miał, ale muszę mu posłać p. Kazimierza tutejszy pomnik. Przeszłego lata posłałem siostrze banknotę 10 dolarową Georgijską z dość dobrym szkicem tego pomnika. Przez powiększenie we szkle moznaby z niego mieć dobry dość widok jego.

Białystok, *15 maja.*

Założenie kościoła w Supraślu.— Supraśl.— Trzezwość.— Janopol.

Dnia 26 kwietnia, w powiecie Białostockim i tejże parafji w miasteczku Supraślu, byliśmy świadkami, wzniosłego, budującego i nie często zdarzającego się obrzędu położenia i poświęcenia kamienia węgielnego na nowy kościoł.

Supraśl, niegdyś położony wśród lasów, nad rzeką spławną tegoż imienia; miał tylko klasztor Bazyljanów, fundacji Chodkiewiczów, z pięknym w stylu Bizantyjskim kościołem. Wielka liczba zakonników zamieszkiwała ten klasztor. Byli z pośród mnichów eremici, którzy w odludnych zakątach lasu mieli swoje celki, a tylko w sóbotę na nieszpory i wigilją świąt uroczystszych zgromadzali się do klasztoru na wspólną modlitwę i kommunją, którą w święta i niedziele przyjmowali. Po nieszporach drugich rozchodzili się znowu do swoich samotni. Opat tego klasztoru bywał często biskupem i takim był ostatni ks. Jaworowski biskup *in partibus*.

Przed trzydziestą laty założył tam fabrykę sukienną p. Wilhelm Zachert, a w lat kilkanaście, wycięto w około lasy, i zbudowało się dość ładne miasteczko. Charakter miasteczka, różni się od naszych miasteczek. Niema tam domków małych i lichych; ale wszystkie są jak jeden, sobie podobne, wyjąwszy mury. Z czasem Supraśl może wzrosnąć na piękne miasto, bo oprócz p. Zacherta, osiadło tam kilku znakomitszych fabrykantów, a ztąd ludność z dnia na dzień wzrasta. Zamieszkują je prawie sami Niemcy, z których większa połowa jest religji rzymsko-katolickiéj, i dla których wygody religijnéj, założono kościoł na miejscu staréj kapliczki tymczasowéj, urządzonéj w połowie domu mieszkalnego. Załączamy tu opis tego obrzędu poświęcenia fundamentów nowego kościoła; a może kiedyś komu się przydać, ktoby chciał dokładną napisać monografją tego miasteczka.

Z wieczora już zgromadziły się tłumy pobożnego ludu z pogranicznych wiosek a nawet z Białegostoku. Nazajutrz o godzinie 10-éj rozpoczęto nabożeństwo odśpiewaniem mszy św. w staréj kapliczce, zkąd duchowieństwo i lud udał się procesjonalnie na miejsce mającego się murować kościoła. Sam obrzęd poświęcenia tego miejsca na dom Boży, rozpoczęło kazanie w języku niemieckim, miane przez ***ks. Franciszka Sidorowicza*** k. ś. T. wikarjusza Białostockiego. Po odśpiewaniu psalmów, modlitw i odprawieniu innych uroczystych obrzędów (przepisanych Rytuałem), położono kamień węgielny. W wyżłobieniu umyślnie przygotowanem, umieszczono różne monety, srebrne i złote: ***belgijskie, pruskie, austryjackie, polskie i rossyjskie***, na pamiątkę przytomnych temu obrzędowi z różnych narodowości. Tamże złożono puszkę blaszanną z protokołem następnego brzmienia:

»Roku od narodzenia Jezusa Chrystusa 1860 dnia 26 kwietnia według starego stylu.

»Gdy rządy kościoła Bożego na ziemi sprawował najświętszy nasz ojciec Pius IX, a tron cesarski zasiadał Najjaśniejszy Cesarz wszech Rossji, Król Polski, Wielki Xiąże Finlandzki **Aleksander II**; dyecezją zaś wileńską rządził rok drugi Adam-Stanisław Krasiński biskup wileński; za pozwoleniem tegoż biskupa, dziekan i proboszcz Białostocki ks. Józef Bąkowski pobłogosławił i położył ten kamień węgielny, na którym ma stanąć kościoł w miasteczku Supraślu parafji Białostockiéj. Kościoł ten przeznaczony dla wyznawców religji rzymsko-katolickiéj, łacińskiego obrządku, wznosi się staraniem i w najznaczniejszéj części funduszem JW. Zacherta Wilhelma, właściciela miasteczka Supraśla i kawalera orderów.«

Cały obrzęd zakończył się przemówieniem w języku polskim, przez samegoż celebrującego i wezwaniem ludu do trzezwości; aby tym środkiem, polepszając swój byt, mogli skuteczniéj się przyłożyć do ukończenia dzieła zaczętego. Po takiem wezwaniu przystąpiło zaraz, przeszło 200 osób.

Część ta parafji odleglejsza od kościoła parafjalnego, a zajęta pracą nieustanną w fabrykach, najmniéj liczyła trzezwych. Okoliczność budującego się kościoła, nastręczy nieraz zręczność, zachęcania do trzezwości i jest niepłonna nadzieja, że i ta cząstka parafji, cieszyć się będzie: lepszém zdrowiem duszy i ciała i większym dostatkiem, co już od roku widzimy na mieszkańcach innych okolic tejże parafji.

Obrzęd opisany rzadko się zdarzający, tu jednakże raz drugi się powtarza. Przed dwóma laty w innéj stronie parafji Białostockiéj, w odległości od miasta mil 3, został z muru wzniesiony kościołek we wsi *Janopol* albo *Królowy-most*, funduszem p. Sakowicza Jakóba marszałka Białostockiego. Tam podobnież stanęła fabryka, a za nią kilkanaście domów. Być może, że i Janopol za lat dziesięć i prędzéj, ze wsi przemieni się na miasteczko. Wspominamy o tém jako o fakcie należącym do naszéj kroniki miejscowéj.

Pepi X.

Listy Ziemianina Powiatu Wileńskiego.

List IV.

Jeszcze wstrzemięźliwość. — Towarzystwo rolnicze. —Jego cel i czynności—Szkoła agronomiczna —Skład narzędzi rolniczych — Korrespondencja gospodarska.

Chociaż, mówiąc o wstrzemięźliwości od wódki i od szampana, zdawało się, żem już wszystko wypowiedział co mi ciężyło na sercu a tkwiło w myśli; tymczasem odbieram niespodziane od kilku osób wymówki, że jeszcze trzeba było więcéj nawymyślać zwłaszcza przeciw szampanowi, że to nie jest wino, lecz istna lura, niewarta szlacheckiéj ani żadnéj uczciwéj gęby, i tym podobne niesłychane obelgi. Wypadałoby więc, czyniąc zadość takim wymaganiom zebrać jeszcze więcéj faktów i argumentów przeciw temu trunkowi; ale gdy mam podejrzenie, że owi zawzięci przeciwnicy szampana, co się do mnie z zarzutami odezwali, są to właśnie gorliwi tylko stronnicy węgrzyna, wolę już dać pokój téj materji i zostawić siebie bez obrony. Prócz tego zdaje mi się, że chcąc pisać z tematu wstrzemięźliwości, do wieluby innych jeszcze przedmiotów zastosować ją można. A o cygarach i papirosach, to jest o zbytkowaniu w nich, czy niema nic a nic do powiedzenia? Ileż my to z dymem puszczamy rubli, które na daleko lepsze cele obrócićby się dały! a owe passje do obiadów, którémi się raczymy wzajemnie podczas sejmików, zwłaszcza przy pożegnaniu i wyborze zarówno dobrych jak złych marszałków?—Czyżby się od nich wstrzymać nienależało?—A niejedne z naszych dam, które sprowadzają sobie podczas karnawału suknie z Paryża, po 500 i więcéj rubli wartujące;—czy nie popowinnyby się powstrzymać od tego zbytku? Nie mówię już dla tego że to są pieniądze, z których lepszy użytek można byłoby zrobić, ale choćby dla tego, że tém swojém przesadzonéem ubraniem odstraszają od spólnych zabaw inne osoby płci swojéj, równie dobrze wychowane, równie nawet piękne, słowem równe z niemi prawo mające do każdego towarzystwa, i że nakoniec tym sposobem osuszają zupełnie handle miejscowych kupców. Słowem wiele rzeczy możnaby w téj materji pisać i mówić. Ale że już o tém tyle razy, i tyle ludzi mówiło i pisało: damy temu pokój. O jednéj tylko rzeczy napomknąć musimy, na którą ile zapamiętać możemy, nikt prawie nie zwraca uwagi, a któréj niewypada lekceważyć. Chcę tu mówić o starych wszelkiego rodzaju sprzętach, które pospolicie młodzi ludzie, a nawet często i starzy, urządzając na nowo dom, albo nowy zupełnie budując, mają zwyczaj precz wyrzucać, albo na strychu do zbutwienia składać. Nie chcą nawet zadać sobie małéj fatygi, przypatrzyć się im zblizka i rozeznać czy ich stan i kształt nie są zdatne po odnowieniu do wygody i przyozdobienia ich mieszkań. Wszak niedawno, kiedy moda w meblach zaczęła się zwracać do dawnego gustu, starano się poszukiwać aż do wymysłu staroświeckie graty, i wydobywano je ze wszystkich kątów najaw do najświetniejszych salonów. Przeszłowieczne szafy z kondygnacjami, rznięte w różne floresy, a w Gdańsku u mieszczam w całości dochowane, sprowadzano do Warszawy i bogatych domów, suto przepłacając. A Niemcy korzystali z tego, że byli od nas oszczędniejsi i uważniejsi. Toż samo dowodzi, że nie zawsze dla mody należy zaniedbywać i pogardzać staremi sprzętami, bo moda nie zawsze idzie w parze z dobrym gustem, ale częściéj za fantazją i przywidzeniem. Nawet jest cóś w tém szlachetniejszego i z pewną godnością połączonego, utrzymać w całości i porządku dom staroświeckiemi sprzętami opatrzony, zdobny w dawne pamiątki przodków, jak napełniać go nowo skleconemi palisandrami, i zastawiać różnemi cackami i świecidłami jakby sklep Norymberski. Należałoby zatém, jak od wódki, szampana i paryzkich sukni balowych, namyślić się nam ziemianom mniéj lub więcéj zamożnym, i również okazać wstrzemięźliwość od kupowania zbytkowych mebli, tyle kosztownych, wtenczas kiedy dawne, rodzicielskie, byle chędogie i jeśli potrzeba odnowione, mogą jeszcze wystarczyć potrzebie i wygodzie. Widziałem dawniéj w Niemczech tę oszczędność godną pochwały, ale bo tam, wyznać należy, czystość i troskliwa konserwacja wszelkich sprzętów pokojowych, jest jednym z główniejszych obowiązków pań domu. Tam nieraz wnucy zasiadają na krzesłach swoich dziadów i babek, a u nas rzadko kto osiedzi się na rodzicielskich!

Lecz dosyć już o wstrzemięźliwosci i oszczędności, do których wszyscy nasi ziemianie łatwo nawykną, kiedy ich uwaga zwróci się do ważniejszych przedmiotów, do kwestij tak zwanych żywotnych, które mają nas podźwignąć i utrzymać na stanowisku tak równie dobrego bytu materjalnego jak i postępu w moralném udoskonaleniu. Zaczynamy się ocucać z letargu gnuśności i samolubstwa. Odrętwiałe dotąd umysły obywatelskie poruszyły się nagle, na widok usiłowań otaczających nas krain, ku poprawie rolnictwa, ku zmianie systematu gospodarowania i uczeniu się działać o własnych siłach w przemyśle i handlu, bez

pośrednictwa faktorów, lichwiarzy i t. p.—Myśl założenia Towarzystwa rolniczego już jest w zarodku, już nawet wychodzi na wierzch. Bodajby Duch święty natchnął tych co ją pielęgnują, wytrwałością i poświęceniem się dla niéj. Wyznajemy, że zrazu byliśmy za tém, ażeby wprzód mieć w naszéj prowincji porządną szkołę gospodarstwa wiejskiego, nim przyjdzie do towarzyrzystwa rolniczego. Ale ponieważ zamiar utworzenia szkoły nie dał się tak ławo i rychło uskutecznić, jak się zrazu zdawało: chętnie skłaniamy życzenia nasze do myśli tych gorliwych spółobywateli, którzy przedwszystkiém z chwalebnym zapałem zajęli się projektem skojarzenia towarzystwa rolniczego. Z tego już więc punktu zapatrując się na przyszłą poprawę naszego gospodarstwa, rodzi się pierwsze pytanie, czém się zajmie takie stowarzyszenie, i jak mu działać wypada? Bo cel jest wiadomy i bardzo prosty, wzory i przykłady łatwe do znalezienia, nawet gotowe u braci naszych za Niemnem i Bugiem. Jesteśmy wszakże z tego tylko względu w wyjątkowém położeniu: że naprzód nie byliśmy dotąd oswojeni z nowym sposobem gospodarowania i ze środkami do tego potrzebnemi; powtóre, że główna zmiana w naszém położeniu gospodarskiém przez emancypacją stanu włościańskiego, zastaje nas nieprzygotowanych do tego. Ale to nietylko zrażać nas niepowinno, lecz większego jeszcze bodźca dodawać do działania. Po dokonaniu organizacji towarzystwa jednego na cztéry gubernje: Mińską, Grodzieńską, Wileńską i Kowieńską, dla tém silniéjszego *junctis viribus* w licznéj a zatém silniejszéj spółce poparcia wszelkich interesów rolnictwa naszego: należałoby utworzyć komitet centralny, złożony z ludzi nie tylko znających się na rzeczy i gorliwych o dobro ziemian i kraju, ale jeszcze takich, którýmby sprawy domowe zostawiały dosyć czasu do zajęcia się pracowitego kierunkiem interesów i nieustanną że tak się wyrażę reprezentacją towarzystwa. Gdy zaś niemożna wymagać, żeby członkowie tegoż komitetu przedstawiający każdą gubernją, ciągle przebywali w główném siedlisku Towarzystwa, to jest naturalnie w Wilnie, z zaniedbaniem swoich własnych interesów: czynność komitetu można podzielić naprzykład na trzy kadencje do roku, dla większego ułatwienia. Tak jednak powinniby się zmieniać członkowie tego komitetu, żeby tylko czwarta część ich odnawiała się co pewny przeciąg czasu, dla nieprzerywania toku interesów. W miesiącach zaś lipcu, sierpniu jako najwięcéj zatrudnienia przynoszących gospodarzom wiejskim, możnaby uwolnić członków komitetu od ciągłego zasiadania, i przy biurze tylko ustanowić niejako dyżurstwo miesięczne z każdéj gubernji po jednym, dla czuwania nad sprawami towarzystwa i zadosyćuczynienia potrzebom członków jego. Podajemy tu owe zmiany w zasiadaniu członków komitetu, nie tylko dla istotnéj potrzeby w gospodarstwie domowém każdego w szczególności wybranego do komitetu, ale też i przez wzgląd na owe przywiązanie do domu naszych ziemian, i powiedzmy prawdę: na ów wstręt jakby wrodzony nam do przysiedzenia fałdów na jedném miejscu, bez czego niema sprężystości w działaniu.—Największym jednak szkopułem do utworzenia pożytecznego krajowi towarzystwa rolniczego, będzie podobno trafny wybór prezesa jego. Niełatwo bowiem znaleźć drugiego Andrzeja Zamojskiego. Ileż to przymiotow łączyć w sobie taki mąż powinien, który ma stanąć u steru instytucji mającéj nas rolników—właścicieli wydźwignąć z odrętwiałéj stagnacji gospodarskiéj, w jakiéj dotąd zostajemy. Doświadczenie w zawodzie gospodarstwa wiejskiego, oświecone znajomością teorjj, byt niezależny, a przytém wziętość i powaga zjednane u całego obywatelstwa, gorliwość i poświęcenie się dla dobra publicznego;—oto są warunki i przymioty, które powinien wsobie łączyć ten co ma stanąć na czele stowarzyszenia. Trudny wybór, ale szukajmy, może znajdziemy osobę, bo wstyd byłby wielki dla całéj naszéj prowincji, gdzie tyle jest *ludzi,* gdybyśmy w końcu na *człowieka* natrafić nie mogli. Mamyż przecie w każdéj gubernii znakomitych obywateli—gospodarzy, a w jednéj nawet wszechstronnych zdolności słynnego organizatora wzorowéj administracji dóbr ziemskich!—Po urządzeniu się, idzie naturalnie kwestja składek. Nie obarczając siebie zbytnim ciężarem, niechby opłata roczna każdego do towarzystwa nie więcéj rocznie wynosiła jak 15 rubli srebrnych, to już rachując na połowę tylko właścicieli zapisujących się, można byłoby się spodziewać ze czterech gubernij rocznego dochodu najmniéj około 30,000 r. sr. Bezwątpienia małaby to była summa do zaspokojenia wszystkich potrzeb towarzystwa na tak rozległą przestrzeń kraju, jaką zajmują cztéry gubernje litewskie. Ale można być pewnym, że w miarę postępu w czynnościach towarzystwa i widoczności pożytków jego, coraz więcéj pomnażałaby się liczba członków.—To załatwiwszy, mojém zdaniem, trzeba myśleć nasamprzód o szkole rolniczéj. Bez tego wszystkie usiłowania nasze w podźwignieniu rolnictwa i gospodarstwa krajowego, na nic się nie zdadzą. Kiedy kto niema sochy czy pługa, orać ziemi nie może. Tak i my do czegoż możemy się skutecznie przyłożyć, kiedy u nas braknie pierwszych elementów porządnego gospodarstwa wiejskiego. Nikt niewie u kogo się poradzić gdzie znaleźć ludzi zdolnych do zarządu i wykonywania robót rolniczych, skąd wziąść narzędzia ulepszone, jak je zastosować do użytku, komu dać do naprawy, gdzie się nauczyć praktycznie udoskonalonéj uprawy zbóż i roślin pastewnych, u kogo przypatrzyć się doświadczeniom i probom rolniczym, w jakiém miejscu szukać weterynarzy prawdziwych, a nie prostych konowałów, gdzie wynaleźć mechaników nie partaczów, gdzie zdolnych geometrów nie pijaków, ale znających miernictwo i rysunek i t. d.—Jesteśmy pod tym względem w zupełnéj ciemnicy, chodzimy omackiem, a po prostu mówiąc gramy w ciuciubabkę. Tak dłużéj być niemoże, bo zginiemy przy następującéj reformie pańszczyźnianéj. Należy więc zająć się przedewszystkiém szkołą główną agronomiczną, a po niéj szkołami rolniczemi w każdéj gubernji. Na to musi być koszt położony, a przy nim i rząd nie odmówi zapewne swojéj pomocy skutecznéj. Kładziemy zaś na pierwszém miejscu w szeregu czynności towarzystwa rolniczego, po jego zupełném uorganizowaniu się, założenie szkoły: bo skutki jéj dobroczynne nie zaraz spłyną na kraj. Trzeba więc wcześnie myśleć o tém. Zasadziwszy drzewo niemały czas upłynie nim przyjdzie do zbierania owoców z niego!—O urządzeniu wszakże takiéj szkoły niemożna nawiasowo pisać; zachowujemy więc na drugi raz obszerniejszą rozmowę o niéj. Teraz tylko rzucamy ogólne myśli, o celu i czynnościach przyszłego towarzystwa. Do nich także należy z rzędu, jak się nam zdaje, ułatwienie tymczasem dla właścicieli nabywania najlepszych i wyprobowanych narzędzi rolniczych, przez jak najprędsze urządzenie umyślnie na ten cel ustanowionego kantoru, gdzieby każdy członek towarzystwa, ale tylko członek, mógł znaleźć za najtańsze pieniędze, dobrze zrobioną i wypróbowaną maszynę lub narzędzie. Będzie to wielką ulgą już dla początkujących reformatorów gospodarstwa, byleby taki kantor był urządzony rozumnie.

—Następuje daléj ułatwienie kommunikowania wzajemnego między członkami towarzystwa prób i doświadczeń gospodarskich, projektów i rad, i t. d.—Na to potrzeba koniecznie umyślnego Dziennika wiadomości gospodarskich. Mamy wprawdzie wychodzące w Warszawie, wybornie redagowane Roczniki gospodarstwa krajowego, które każdy ziemianin u nas powinien nietylko abonować i czytać pod obawą ciężkiego grzechu przeciw swemu powołaniu, jeśli tego nie robi; mamy także przy gazetach tamtejszych i oddzielnie wychodzące, różne tego rodzaju pisma. Ale dla nas jeszcze nie dość tego. Nam należy utworzyć osóbną, naszych tylko prowincji tyczącą się korrespondencją rolniczą handlową, przezwzgląd na różne z powodu klimatu i innych miejscowych okoliczności potrzeby nasze. W tym celu wartoby zobowiązać redakcją wybornéj naszéj gazety Kurjera wileńskiego, i zachęcić do wydawania przy niéj, choć dwa razy na miesiąc, w oddzielnym arkuszu takiego korrespondenta poświęconego jedynie interesom rolnictwa, przemysłu i handlu. Towarzystwo ze swojéj strony może się zdobyć na korrespondentów i dostarczenie materjałów do takiego pisma. Jeżeli się członkowie towarzystwa zobowiążą do wspierania korespondencjami swemi tego dziennika rolniczego: redakcja ze swojéj strony chętnie zapewne potrafi go uczynić najtańszym.—To wszystko cośmy tu w ogólnych wyrazach napomknęli o czynnościach mającego się utworzyć Towarzystwa rolniczego, jest tylko zarodkiem przyszłych jego działań. Od gorliwości zaś o dobro publiczne samychże ziemian wchodzących do niego, będzie na przyszłość zależeć rozwój i pomyślność tak chwalebnego przedsiewzięcia!

Auszlawis.

Ze Święcian.

Święciany—licha to mieścina! Nie raz, przebiegając jéj ulice, dziwię się kaprysowi losu, co tak często igra z człowiekiem, jak dziecię z piłką. Bo czyż nie kaprys losu rzucił miasteczko w dolinę, opasaną ze wszech stron wzgórzami, po któréj nie przebiega żaden strumień, w okolicy jednak jeziornéj i rzecznéj,—w dolinę, na któréj żadne owocowe drzewo się nie udaje, a w żwirowatym, kamienistym gruncie, rychło karłowacieje i ginie. Bo wszak myślący człowiek, zakładając fundamenta przyszłego miasta, musiałbą się zastanowić, azali to miejsce odpowiada przynajmniej główniejszym warunkom pomyślności przyszłych mieszkańców. Nie! tu nie musiała przewodniczyć żadna myśl rozumna, sięgająca głęboko przyszłość! To kaprys losu zbliżył ku sobie nędzne chałupki, z czasem po między niemi stanęło kilka lepszych domków, mieszkańce, z gorącą wiarą w sercu, postawili mały drewnianny kościołek i nazwali to miastem. Smutne, nagie Święciany! Zaledwie w dwóch, trzech miejscach kilka karłowatych drzewek tworzą istną parodję cienistych naszych ogrodów, tak bardzo pożądanych w skwarne dni lata, a przytém jakież w nich błoto! Przed kilką laty nim za staraniem byłego marszałka, dzisiaj gubernatora kowieńskiego Chomińskiego, ulice nie zostały wybrukowane wozy grzęzły, mieszkańcy topili się w błocie.

Nie jeden może mię spytać: i cóż więc interessującego możesz nam zwiastować z podobnéj dziury; cóż nas może obchodzić licha jakaś mieścina? Smiało odpowiem; może i powinna. Bo i w téj dziurze jest życie, a więc—ruch, walka; a więc są chwile wesela i tryumfu, chwile smutku i bolu; a pora, wielka pora, abyśmy się uczuli solidarnie złączeni w jedną całość, abyśmy się weselili weselem braci naszych, aby ból ich i nas bolał.

W kronikach każdego naszego miasteczka zwykle można znaleźć imiona kilku osób, zapisane wdzięcznością mieszkańców;—osób, które zarobiły na długą pamięć pracą serdeczną, sumienną, podniesioną w imie prawdy dla dobra ogółu. Takim imieniem dla Święcian jest były ich sprawnik Jasiewicz. Dziś obleczony w suknię duchowną pracuje on na inném polu z równąż miłością prawdy i chrześcijańskiéj pokory.

W Święcianach, jak zwykle w powiatowém miasteczku, z przyczyny braku karmi umysłowo-moralnéj, plotki, karty i kieliszek były głównemi żywiołami życia, a raczéj środkiem zabicia nudów i czasu, jak to zwykle się wyrażamy, nie pomnąc, że czas jest kapitałem nam powierzonym, że czeka nas ścisły rachunek z procentów i samego kapitału przed surowym w swéj sprawiedliwości Sędzią. Jasiewicz, będąc sprawnikiem, może i nie znał dobrze praw pisanych; ale znał prawo boskie, miał serce miłujące i tysiące sporów w imie prawdy rozwiązywał z wielkiém zadowoleniem stron waśniących się; w imie prawdy wydał śmiertelną walkę plotkom, kartom i butelce, i jeżeli nie zupełne odniósł zwycięztwo, to pewnie, iż wielką im zadał klęskę. Dziś Święciany wolne są od tych kumoszek, co to ze złotym ołtarzykiem w woreczku roznoszą plotki, komeraże, wiadomostki pokątne,—nie dla tego, gdyby to plemie wyginęło zupełnie, lecz że, nie mając wspóludziału w młódszem pokoleniu płci pięknéj, lepiéj wykształconém i wchodzącém w życie pod moralnym wpływem Jasiewicza, musiało się cofnąć w ciemne swe nory. O requiem æternam wam! pozostańcie w swych kryjówkach, tam w pomroce nocy szpetota wasza nie kala tak widomie pięknego świata Bożego. Dziś i karty i butelka nie stanowią niezbędnego warunku towarzyskiego życia, są tylko rozrywką; a mało znajdziesz, szanowny Redaktorze, namiętnych graczy, którzy to śmiertelnie się nudzą w towarzystwie, nie widząc zielonego stolika.

To są cechy korzystnie wyróżniające Święciany z liczby naszych powiatowych miasteczek; cechy, zasługujące na rozgłośność, dla tego od nich najprzód zacząłem. Czcigodny Jasiewicz położył pod tym względem wielkie zasługi; on pierwszy, uzbrojony miłością bliźniego, pokorną wytrwałością, wystąpił do walki z temi wadami, niszczącemi dobre przymioty naszego społeczeństwa, z tą prawdziwą gangreną, zabijającą wszelki wyższy objaw życia umysłowo-moralnego. Za to też Święciany z prawdziwą wdzięcznością wspominają imie jego.

(*Dokończenie nastąpi.*)

Z pttu Wilejskiego.

Miasto Wilejka należące niegdyś do p-tu Oszmiańskiego, dziś powiatowe, niema dotąd swego kościoła.—Urzędnicy i stali mieszkańce miasta do r. 1840 bywali na nabożeństwach w byłéj tu cerkwi Unickiéj, od tego czasu dnie niedzielne i święta odróżniają tylko wypoczynkiem,—kościoł bowiem parafialny w Kurzeńcu o wiorst kilka jest oddalonym.—Niedostatek miejscowéj posługi duchownéj, brak domu do modlitwy, nader dotkliwie uczuć się dają dla tylu rodzin i wołanie o kościoł było tu powszechne. Wołanie to od lat tylu daremne,—zdaje się, iż ma uwieńczyć się wreście przychylnym skutkiem.

Właśnie przed kilkunastą dniami grono obywateli i obywatelek z przyległych powiatów zebrane na uroczystość domową w jednym z domow sąsiednich Wilejce umyśliło, na dochód projektowanego kościoła, dać w samémże mieście przedstawienie dramatyczne.—Zawiadomieni o zamiarze i celu mieszkańce powiatu zebrali się licznie (w części wraz z familjami) na dzień naznaczony.—Przedstawienie dane było w dniu 5-ym czerwca.— Składka zebrana z rosprzedaży biletów przyniosła około 1000-ca rubli. Poprzednio już w czasie wyborów w Wilnie uchwaloną została przez obywateli powiatu składka na tenże przedmiot do 3,000 rubli. Dziś więc nie będąc wielkim prorokiem przepowiedzieć to można, że kościoł w ciągu lat kilku w Wilejce stanie, jak już stanęło kilka w tym czasie w tymże powiecie, ozdobnych i murowanych, pomimo brak zupełny funduszów przy przystąpieniu do pracy.

Co do zabawy: na przedstawienie obraną była 5-o aktówa komedja Fredra *śluby panienskie* i z powodzeniem odegraną została;—gra wszystkich amatorów w ogóle budziła częsty uśmiech i poklask, a odegraniu niektórych ról, jak *np.* z kobiecych *Amieli* (pani *K. z P. S.*) z męskich *Albina* (pan *K.*) mógłby pozazrościć każdy artysta.—Przybyli goście przyjęci byli obiadem przez prezydującego w sądzie powiatowym, świetny zaś wieczór u marszałka powiatu (dany po przedstawieniu) przeciągnął się do godziny piątéj porannéj.

T.

DROGA ZELAZNA WARSZAWSKO-WIEDEŃSKA.

Wykaz porównawczy dochodu za miesiąc maj.

	1859. rs.	kop.	1860. rs.	kop.
Z ruchu osób . .	50,381	21½	56585	02
Z przewozu towarów.	42,853	73½	52294	83½
Dochody różne. .	1845	59	5212	27½
Razem .	95,080	54	114,092	13.

Zatém więcéj w maju 1860 r. rs. 19011. k. 59.

a od 1° stycznia do 31 maja
więcéj w roku 1860. rs. 96,255. k. 94.

КАЗЕННЫЯ ОБЪЯВЛЕНІЯ.

1. Канцелярія г. Виленскаго военнаго, Гродненскаго и Ковенскаго генералъ-губернатора объявляетъ, что помѣщица Виленскаго уѣзда. Марія Каспровна Костровицкая съ дѣтьми: Станиславомъ, Казиміромъ и Саломеею, племянникомъ Францемъ Гарбовскимъ, родственницею дѣвицею Юліею Балинскою, дворянкою Іозефою Твардовскою и ея дочерью Эмиліею, а также прислугою Яковомъ Запольскимъ и Изабелло Бершеловичъ и жена жителя Августовской губерніи Павлина Здановичь съ дочерьми Викторіею и Леонидою отправьяются за границу.

Тит. Сов. *Зубовичъ.* (372)

OGŁOSZENIA SKARBOWE.

1. Kancellarja p. Wileńskiego wojennego, Grodzieńskiego i Kowieńskiego jenerał-gubernatora ogłasza, iż obywatelka powiata Wileńskiego Marja Kostrowicka z dziećmi Stanisławem, Kazimierzem i Salomeą, kuzynem Franciszkiem Garbowskim, krewną panną Różą Balińską, szlachcianką Józefą Twardowską i jéj córką Emilią, oraz służącymi Jakóbem Zapolskim i Izabellą Wieszełowiczówną, oraz mieszkanka gubernii Augustowskiéj Paulina Zdanowiczowa z córkami Wiktorją i Leonidą wyjeżdżają za granicę.

Radzca honorowy *Zubowicz.* (372)

ЧАСТНЫЯ ОБЪЯВЛЕНІЯ.

2. W drukarni **A. SYRKINA** w Wilnie wyszło z pod prassy: CHCIWOŚĆ UKARANA, powieść ks. Stanisława Felińskiego, (nakładem autora) 1 tom in 12. Cena rs. 1. (363)

OGŁOSZENIA PRYWATNE.

3. Nakładem księgarza Mińskiego Aleksandra Walickiego wyszedł: Czteroręczny polonez na fortepjan przez Florjana Miładowskiego i jest do nabycia we wszystkich księgarniach krajowych.

Cena 37½ kop.

ВИЛЕНСКІЙ ДНЕВНИКЪ.

Въ Субботу 18 іюня, въ Ботаническомъ саду механическая-декораціонная иллюминація устроенная механикомъ Миллеромъ.

Пріѣхавшие въ Вильно, съ 13-го по 16-го іюня.

ГОСТИННИЦА НИШКОВСКІЙ.

Изъ Вил. губ.: пом.: К. Тукалло. Важинскій. Пизапи. Товгинъ. Янушкевичъ. Богдановичъ. Ромеръ. Бениславскій. Сигизмундъ и Эмилій Гружевскіе. отст. ротм. Войниловичъ, чин. для особ. поруч. Крживицкій. чин. при жел. дор. Эвертсъ. Гилевичъ.

ВЪ РАЗНЫХЪ ДОМАХЪ. Изъ Вил. губ.: пом.: Эмилія Зенкевичова. Софія Чижова. отст. подполк. Эд. Баровскій. отст. ротм. С. Швыковскій. отст. поруч. Ф. Квинта. двор.: И. Жуковскій. Ф. Скварчинскій. помѣщица Елисавета Сулистровская. чин. Ф. Шишко. двор. Л. Сташинскій. отст. поруч. Р. Сипайло. дѣйств. стат. сов. К. Лясковичъ. пом.: К. Довнаровичъ. В. Заіончковскій. И. Курковскій. Р. Малецкій Нарвойшъ. Б. Важинскій. Р. Витеньскій. Т. Вильканецъ. И. Квинта. С. Родзевичъ. А. Ѳедоровичъ. С. Мирскій. К. Халецкій.— Изъ Ков. губ.: колл. асс. Т. Мацкевичъ. полк. Бо. пом.: И. Туръ. Я. Косцялковскій. В. Сесицкій. Ц. Табенскій. двор И. Ясевичъ. губ. секр. В. Желиховскій.—Изъ Мин. губ. помѣщицы: Анна Микульская. Альбина Монюшкова. колл. регистр. П. Степковскій. — Изъ Грод. губ.: колл. асс. А. Мрайскій.— Изъ Москвы: студенты: А. и Г. Бычковскій. Л. Игнатовичъ. стат. сов. Соколовскій. Ст. Авр. Барскій.—Изъ Дерпта: студ. К. Кунцевичъ. — Изъ Харькова: студ. М. Клечковскій.—Изъ Варшавы: купецъ И. Блокъ.—Изъ за границы: І. Берентъ.

Выѣхали изъ Вильна, съ 13-го по 16-го іюня.

Въ Вил. губ.: пом.: Мирскій. Волловичъ. Бржезицкій. Ящинская. Бучинская. Соколовскій. тит. сов. Стрельцовъ. пом.: К. Буковскій. А. Зарембо. И. Ширинова. М. Баловинскій- В. Медунецкая. Скобей. отст. кап. Обырнъ. пом. В. Даукша.—Въ Ков. губ.: поруч. Г. Парадоскій. кондук. Николаев. инженер. училища А. Рудомина. купецъ 1-й гильдіи Волковыскій съ женою Сорою. Ф. Савицкій. А. Поплавскій. студ. Л. Стома. купецъ 1-й гильдіи. Юп. Баревскій. поруч. Туробойскій. тит. сов. Ундеровичъ —Въ Грод. губ.: докторъ мед. стат. сов. А. Адамовичъ. чин. Ф. Шишко. студ. И. Ольшевскій. помѣщицы: Сумковская и В. Корсакъ: штабсъ-кап. М. Шеметылло.— Въ Мин. губ.: губ. секр. К. Миковскій. колл. сов. Дертевъ. пом. Слотвинскій. Дубен. уѣзд. пред. двор. Малынскій. Залескій. г-жа М. Струмиллова съ дочерью.— Въ С. Петербургъ: двор. Костецкій.—Въ Митаву: пом. Ив. Ильяшевичъ.

DZIENNIK WILEŃSKI.

W Sobotę 18 czerwca, w Botanicznym ogrodzie mechaniczno-dekoracyjna illuminacja urządzona przez mechanika Müllera.

Przyjechali do Wilna, od 13 do 16 czerwca.

HOTEL NISZKOWSKI.

Z gub. Wil.: K. ob. Tukałło. Ważyński. Pizani. Towgin. Januszkiewicz. Bohdanowicz. Romer. Benisławski. Zyg. i Emil Grużewscy. dym. rotm. Wojniłowicz. urzęd. szczeg. poleceń Krzywicki, urzęd. kol. żel. Ewerts. Gilewicz.

W RÓŻNYCH DOMACH: Z gub. Wil.: obyw.: Emilja Zienkiewiczowa Zofja Czyżowa. dym. podpółk. Ed. Barowski, dym. rotm. Stan. Szwykowski. dym. porucz. Fel. Kwinta. dwor. Józ. Żukowski. dworz. Ferd. Skwarczyński. obywatelka Elżbieta Sulistrowska. urzęd. kancel. jenerał gub. F. Szyszko. dworzanin L. Staszyński. dym. poruczn. Rajm, Sipajło. rzecz. rad. st. Karol Laskowicz. obywatele: Karol Downarowicz. Wal. Zajączkowski. Ign. Kurkowski. Rom. Malecki. Kaz. Narwojsz. Bol. Ważyński. Rysz. Wiszniewski. Teodor Wilkaniec. Jerzy Kwinta. Stan. Rodziewicz. Ant. Fiedorowicz. Serwacy Mirski. Kajet. Chalecki.—Z gub. Kow.: kol. ass. T. Mackiewicz. ob. I. Tur. półkow. Bo. Janusz Kościałkowski. Wład. Siesicki. Cypr. Tabenski. dworzanin Joach. Jasiewicz. sekr. gub. Walenty Żelichowski.—Z gub. Miń.: ob. Anna Mikulska. Albina Moniuszkowa. regist. kol. Piotr Stepkowski.—Z gub. Grod.: ass. kol. Antoni Mrajski.—Z Moskwy: Studenci Antoni i Bronisław Ziemęccy. — Z Petersburga: rad. kol. Henr. Byczkowski. stud. Lud. Ignatowicz. stud. Józef Sokołowski. stud. Aur. Bardski Z Dorpatu: stud. Korn. Kuncewicz.—Z Charkowa: stud. Maurycy Kleczkowski.—Z Warszawy: kup. Jan Blok.—Z za granicy: Johan Berent.

Wyjechali z Wilna, od 13 do 16 czerwca.

Do gub. Wil.: ob.: Mirski. Wołłowicz. Brzezicki. panie: Jaszczyńska. Mat. Buczyńska. Paw. Sokołowski. radz. hon. Strelcow. ob.: Kon. Bukowski. Ad. Zarembo. pani Józ. Szyrynowa. Mikita Bałowiński. panie: Wer. Meduniecka. Kar. Skobej. dym. kap. Obyrn. ob. Win. Dauksza.—Do gub. Kow. porucz. Just. Paradowski. konduk. Mikołajew. inżyn. szkoły Ant. Rudomina. kupiec 1-éj gildy Szm. Wołkowyski z żoną Sorą. Feliks Sawicki. Aloizy Popławski. stud. Ad. Stoma. kupiec 1 éj gildy Judel Barewski. porucz. Turobojski. radz. hon. Stan. Underowicz.—Do gub. Grod.: dok. med. radz. st. Ad. Adamowicz. urz. Fel. Szyszko. stud. J. Olszewski. ob.: M. Sullkowska i W. Korsak. sztabs-kap. Mik. Szemietyłło. Do gub. Miń.: sekr. gub. Kon. Laskowski. rad. koll. Dertew. ob. Słotwiński. Dubień. marsz. pow. Jan Małyński. Zaleski. pani M. Strumiłłowa z córką.—Do Petersburga: dworz. Józ. Kostecki.—Do Mitawy: ob. Jan Iljaszewicz.

МЕТЕОРОЛОГИЧЕСКІЯ НАБЛЮДЕНІЯ НА ВИЛЕНСКОЙ ОБСЕРВАТОРІИ. — POSTRZEŻENIA METEOROLOGICZNE NA OBSERWATORYUM WILENSKIÉM.

Мѣсяцъ и число, Miesiąc i dzień.	Среднія за цѣлый день. Średnia za cały dzień, Барои. по разд. Англ, Barom. podł. podz. Ang.		Термометръ Реомюра. Termometr Reaumura.	Господствующія. Panujące. Направ. и сила вѣтра. Kierunek i siła wiatru		Состояніе неба. Stan nieba.
13-го Іюня. 13-go Czerwca.	29	6,4	+ 19,6	Ю. P.	слабый. słaby.	пасмурно. pochmur.
14-го Іюня. 14-go Czerwca.	29	5,3	+ 17,9	Ю. P.	слабый. słaby.	облачно. pochmur.
15-го Іюна. 15-go Czerwca.	29	5.2	+ 15,2	ЮЗ. PZ.	умѣрен. umiar.	облачно. pochmur

Цѣны въ Вильнѣ на базарахъ и рынкахъ отъ 13 до 16 іюня.

	р.	к.
Ржи (прив. 280 четв.)—Żyta (przyw. 280 czet.) . .	5	—
Пшеницы (прив. 120 чет.—Pszenicy (przyw. 120 czet)	11	50
Ячменя (прив. 80 четв.)—Jęczmieniu (przyw. 80 cz.)	4	—
Овса (прив. 160 чет).—Owsa (przyw. 160 czet.) . .	3	50
Гороху (прив. 20 четв.)—Grochu (przyw. 20 czet.) .	5	—
Гречихи (прив. 48 четв.)—Gryki (przyw. 48 czet.) .	3	25

Ceny w Wilnie na targach i rynkach od 13 do 16 czerwca.

	r.	k.
Картофеля—Kartofli	2	50
Сѣна пудъ (600)—Siana pud (600)	,,	25
Соломы пудъ (70)—Słomy pud (70)	,,	16
Льна пудъ.—Lnu pud	3	50
Сѣмяни льняного.— Siemie lniane. . . .	7	50
Масла пудъ—Masła pud	7	50

КАЗЕННЫЯ ОБЪЯВЛЕНІЯ.

1. Въ присутствіи Подольской палаты государственныхъ имуществъ 6 будущаго іюля мѣсяца, назначены торги, на отдачу въ содержаніе съ 1 января 1860 года срокомъ впредь до повѣрочной люстраціи, нижепоименованныхъ оброчныхъ статей. О чемъ объявляется желающимъ участвовать въ торгахъ, для явки съ благонадежными залогами равняющимися $\frac{1}{2}$ годичному платежу дохода и $\frac{1}{5}$ части оцѣнки строеній; причемъ присовокупляется что лица не могущіе сами прибыть къ торгамъ, могутъ прислать объявленія въ запечатанныхъ конвертахъ тоже съ залогами, согласно 1909 ст. X Т. Св. Зак. Гражд. часть I-й (изд. 1857 г.) и приложенной къ этой статьѣ формѣ.

N. по порядку.	N. по окладной книгѣ.	НАИМЕНОВАНІЕ СТАТЕЙ ПО УѢЗДАМЪ.	Количества дохода. Люстраціон. Р.	К.	Поступаемаго. Р.	К.
		ВИННИЦКАГО УѢЗДА.				
	томъ 1					
1	10	Въ с. Майданѣ Юзвинскомъ:				
		Земли вакантной:				
		усадебной - - - 2,17 дес.				
		пахатной - - - 20 —				
		сѣнокосной степной - - - 14,75 —				
		Итого - - 36,92 дес.	28	$6\frac{1}{4}$	28	$6\frac{1}{4}$
		И при этихъ земляхъ полуразрушенный домъ.				
2	131	Въ м. Юзвинѣ: земли запасной:				
		усадебной - - - 0,76 дес.				
		пахатной посредственной - 99 —				
		сѣнокосной пагорной - - 14,73 —				
		въ лѣсу - - 22 —				
		Итого . . 136,49 дес.	82	53	82	53
3	106	Въ Мизяковскомъ имѣніи: земли вакантной:				
		усадебной - - 6,71 дес.				
		сѣнокосной степной - 49,62 —				
		въ лѣсу - - 16,67 —				
		Итого . . . . 73 десят.	31	$7\frac{1}{2}$	31	$7\frac{1}{2}$
4	130	Въ с. Хуторахъ Мизяковскихъ.				
		Земли вакантной:				
		усадебной - - 6,47 дес.				
		сѣнокосной луговой - - 18,89 —				
		Итого . . 25,36 дес.	13	77	13	77
	§ 2					
5	33 и 34	Въ с. Тюткахъ: мельницъ двѣ, въ коихъ по одному поставу и по одной сукновальнѣ, ветхія - -	60	—	70	—
		ЛѢТИЧЕВСКАГО УѢЗДА.				
	§ 1					
6	27	Въ с. Рожнахъ: земли вакантной:				
		пахатной - - 101,87 дес.				
		сѣнокосной нагорной 6,96 —				
		Итого . . 108,83 дес.	82	$33\frac{1}{2}$	89	30
7	107	Въ Буцневецкомъ имѣніи.				
		а) Земли запасной:				
		усадебной - - 2,57 дес.				
		пахатной посредственной - 91,50 —				
		сѣнокосной изъ расчистки - 13,75 —				
		въ лѣсу - - 14,75 —				
		Итого . . 122,57 дес.	98	$88\frac{3}{4}$		
		б) Вакантной				
		усадебной въ с. Мордынѣ - 3,32 дес.				
		пахатной посредственной - 224 —			281	10
		сѣнокосной степной - - 10 —				
		сѣнокосной требующей расчистки 25,95 —				
		Итого . . 263,27 дес.	225	$78\frac{3}{4}$		
			324	$67\frac{1}{2}$		
		и при этихъ земляхъ домъ въ с. Мордынѣ, съ кладовою, погребомъ, амбаромъ, клунею и сараемъ, оцѣненное въ 175 р. 80 к., за которые слѣдуетъ % въ строительный капиталъ 4 р. $39\frac{1}{2}$ к.				
	томъ 2 § 1.					
8	32	Въ части м. Даражни хуторъ на пространства 1,75 дес.	1	17	1	17
	§ V.					
9	13	Въ с. Гримячкѣ: два сада на пространствѣ 4,22 дес. -	4	40	4	40
	томъ 3 § II					
10	17 и 18	Въ с. хуторахъ Яськовицкихъ: мельницъ деревянныхъ двѣ, изъ коихъ одна существуетъ, а другая сгорѣла, въ обѣихъ по 1 поставу, оцѣнена въ 40 р. - -	20	—	20	—
	томъ 1 § V.					
11	18	Въ слободкѣ Охримовицкой Зиньковскаго имѣнія садъ именуемый Гурьевъ, на пространствѣ 14,44 десят. -	9	68	9	68
12	53	Въ м. Зиньковѣ усадьба на пространствѣ 0,69 дес., съ домомъ и пристройками занимаемы Вѣржбицкимъ -	1	5	1	5
13	55	Въ с. Адамовкѣ Зиньковскаго имѣнія на пространствѣ 1,54 дес., съ домомъ и пристройками занимаемыми ротмистромъ Сергеевымъ - - - -	2	$40\frac{1}{2}$	2	$40\frac{1}{2}$
14	56	Усадьба въ с. Станиславовкѣ Зиньковскаго им. на пространствѣ 0,76 дес., съ домомъ и строеніями занимаемыми унтеръ офицеромъ Сергеевымъ - -	1	13	1	13
15	57	Въ м. Зиньковѣ добываніе глины для выдѣлки посуды на пространствѣ 18,97 дес. - - - - -	60	—	60	—
		ЛѢТИЧЕВСКАГО УѢЗДА.				
	томъ 1 § 1.					
16	118	Чудиновскаго имѣнія: земли вакантной:				
		а) въ с. Торчинѣ пахат. посредственной 114 дес.				
		б) въ д. Маріановѣ сѣнокосной степной 6 —				
		Итого . . . 120 дес.	94	$43\frac{1}{4}$	94	$43\frac{1}{4}$
	§ V.					
17	35					
18	36	Усадьба въ с. Чудиновцахъ на пространствѣ 3,10 дес.	2	54	2	54
19	37	Усадьба въ с. Лозовой на пространствѣ 5,01 дес. -	4	10	4	10
		— Углахъ на пространствѣ 1,69 — -	1	39	1	39
20	140	Въ с. Березной:				
		земли вакантной: усадебной - - - 7,44 дес.				
		пахатной посредственной - 80,45 —				
		сѣнокосной - - - 35,45 —				
		Итого . . 123,34 дес.	94	42	94	42
		КАМЕНЕЦКАГО УѢЗДА.				
	томъ 1 § 21.					
21	2	Въ с. Карачковцахъ мельница о двухъ поставахъ, оцѣнена въ 130 руб.	150	—	161	—
	томъ 1 § 1.					
22	101	Въ с. Цыковой: вакантной усадьбы - 10 дес.	11	90	11	90
	§ II.					
23	7	Въ с. Гавриловцахъ: мельница объ одномъ поставѣ каменная стойностью 80 руб., отъ которой кромѣ дохода слѣдуетъ % въ строительный капиталъ 1 р. - -	33	—	33	—
	томъ 2 § II.					
24	1	Въ с. Стефановкѣ, мельница каменная объ одномъ поставѣ, оцѣнена въ 164 р. 25 к., отъ которой кромѣ дохода, слѣдуетъ % въ строительный капиталъ 2 р. $5\frac{1}{4}$ к.	36	—	117	—
	томъ 4 § V.					
25	6	Усадьба съ огородомъ на пространствѣ 0,36 дес., на коей имѣется домъ объ 1 комнатѣ съ кухнею, сарай, амбарь и сарай, на столбахъ безъ стѣнъ, каковыя строенія, оцѣнены въ 20 р., отъ сихъ строеній кромѣ дохода слѣдуетъ % въ строительный капиталъ 50 к.	3	26	3	26

OGŁOSZENIA SKARBOWE.

1. W Podolskiéj izbie dóbr państwa, dnia 6 nast. lipca nazuaczone są targi, na oddanie w dzierżawę, od 1 stycznia 1861 roku do czasu oczekiwanego sprawdzenia lustracyjnego, niżéj wymienionych artykułów czynszowych. O czém zawiadamiają się życzący uczestniczyć w tych targach, którzy zechcą przybyć na nie z przepisanemi prawem zastawami, równającemi się $\frac{1}{2}$ rocznéj opłaty dochodu i $\frac{1}{5}$ części szacunkowéj ceny zabudowań; przyczém nadmienia się, że osoby nie mogące osobiście przybyć na targi, mogą przysłać oświadczenia w opieczętowanych pakietach, również z zastawami, stosownie do brzmienia 1909 art. X T. Zb. Pr. Cyw. cz. I. (wyd. 1857 r.) i podług załączonéj do tegoż artykułu formy.

N. porządkowy.	N. wpisowy księgi.	WYMIENIENIE ARTYKUŁÓW WEDŁUG POWIATÓW.	Ilość dochodu. lustracyjnego. Rub.	K.	płaconego. Rub.	K.
		W POWIECIE WINNICKIM.				
	tom 1.					
1	10	We wsi Majdanie Jużwińskim:				
		Ziemi wakującéj:				
		siedzibnéj - - - 2,17 dz.				
		oroméj - - - 20 —				
		łąk stepowych - - 14.75 —				
		W ogole . . . 36,92 dz.	28	$6\frac{1}{4}$	28	$6\frac{1}{4}$
		I przy téj ziemi dom w pół zrujnowany.				
2	131	W m. Jużwinie: ziemi zapasnéj:				
		siedzibnéj - 0,76 dz.				
		oroméj pośredniéj 99 —				
		łąk wzgórkowatych 14,73 —				
		w lesie - 22 —				
		W ogole . . 136,49 dz.	82	53	82	53
3	106	W majątku Miziakowskim: ziemi wakującéj:				
		siedzibnéj - - 6,71 dz.				
		łąk stepowych - 49,62 —				
		w lesie - 16.67 —				
		W ogole . . . 73 dzies.	31	$7\frac{1}{2}$	31	$7\frac{1}{2}$
4	130	We wsi Chutorach Miziakowskich:				
		Ziemi wakującéj:				
		siedzibnéj - - - 6,47 dz.				
		łąk - - - 18,89 —				
		W ogole . . . 25,36 dz.	13	77	13	77
	§ 2.					
5	33 i 34	We wsi Tiutkach: dwa młyny, w których jest po jednym kamieniu i po jednym waluszu, stare	60	—	70	—
		W POW. LETYCZEWSKIM.				
	§ 1.					
6	27	We wsi Rożnach: ziemi wakującéj:				
		oroméj - 101,87 dz.				
		łąk wzgórkowatych - 6,96 —				
		W ogole . . 108,83 dz.	82	$33\frac{1}{2}$	89	30
7	107	W majątku Bucniewieckim:				
		a) Ziemi zapasnéj:				
		siedzibnéj - - - 2,57 dz.				
		oroméj pośredniéj - - 91,50 —				
		łąk na trzebieżach - - 13,75 —				
		w lesie - - 14,75 —				
		W ogóle . 122,57 dz.	98	$88\frac{3}{4}$		
		b) Wakującéj:				
		siedzibnéj we wsi Mordynie 3,32 dz.				
		oroméj pośredniéj - - 224 —			281	10
		łąk stepowych - - 10 —				
		łąk potrzebujących wytrzebienia 25,95 —				
		W ogole . 263,27 dz.	225	$78\frac{3}{4}$		
			324	$67\frac{1}{2}$		
		i przy tych ziemiach dom we wsi Mordynie, ze składem, sklepem, swirnem, podpowietką i wozownią, ocenione 175 rub. 80 k., za które wypada % do kapitału budowniczego 4 rub. $39\frac{1}{2}$ kop.				
	tom 2 § 1.					
8	32	W części m. Darażni folwark na przestrzeni 1,75 dz.	1	17	1	17
	§ V.					
9	13	We wsi Gryniaczce dwa sady na przestrzeni 4,22 —	4	40	4	40
	tom 3 § II.					
10	17 i 18	We wsi Chutorach Jaśkowieckich: młynów drewnianych dwa, z których jeden znajduje się, a drugi zgorzał, w obu po 1 kamieniu, oceniona na 40 r.	20	—	20	—
	tom 1. § V.					
11	18	W słobodzie Ochrymowieckiéj Ziñkowskiego majątku sad zwany Gurjewskim, na przestrzeni 14,44 dz.	9	68	9	68
12	53	W m. Zińkowie siedziba na przestrzeni 0,69 dzieś. z domem i zabudowaniem zajmowanem przez Wierzbickiego - - - - -	1	5	1	5
13	55	We wsi Adamówce Zińkowskiego majątku na przestrzeni 1,54 dz., z domem i zbudowaniem zajmowanie przez rotmistrza Siergiejewa - -	2	$40\frac{1}{2}$	1	$40\frac{1}{2}$
14	56	Siedziba we wsi Stanisławówce Zińkowskiego mająt. na przestrzeni 0,76 dz. z domem i zabudowaniem zajmowanemi przez podoficera Siergiejewa -	1	13	1	13
15	57	W m. Zińkowie kopanie gliny dla robienia naczyń, na przestrzeni 18,97 dz. - - - - -	60	—	60	—
		W POW. LITYŃSKIM.				
	tom 1. § 1.					
16	118	Czudynowskiego majątku: ziemi wakującéj:				
		a) we wsi Torczynie oroméj pośredniéj 114 dz.				
		i b) we wsi Marjanowie łąk stepowych 6 —				
		W ogole . 120 dz.	94	$43\frac{1}{4}$	94	$43\frac{1}{4}$
	§ V.					
17	35					
18	36	Siedziba we wsi Czudynowcach na przestrzeni 3,10 dz.	2	54	2	54
19	37	Siedziba we wsi Łozowéj na przestrzeni 5,01 dz.	4	10	4	10
		— Ugłach na przestrzeni 1,69 —	1	39	1	39
20	140	We wsi Bieroznéj.				
		ziemi wakującéj. siedzibnéj - - - 7,44 dz.				
		oroméj pośredniéj - - 80,45 —				
		łąk - - - 35,45 —				
		W ogole . 123,34 dz.	94	42	94	42
		W POW. KAMIENIECKIM.				
	tom 1. § 21.					
21	2	We wsi Karaczkowcach młyn o dwóch kamieniach, oceniona 130 rub. - - - - -	150	—	161	—
	tom 1. § 1.					
22	101	We wsi Cykowéj, siedziby wakującéj - 10 dz.	11	90	11	90
	§ II.					
23	7	We wsi Hawryłowcach, młyn o jednym kamieniu, murowany, oceniony 80 rub., za który prócz arendy należy % do kapitału budowlowego 1 rub. -	33	—	33	—
	tom 2. § II.					
24	1	We wsi Stefanówce, młyn murowany o jednym kamieniu, oceniony 164 rub. 25 k., za który prócz dochodu należy % do kapitału budowlowego 2 r. $5\frac{1}{4}$ k.	36	—	117	—
	tom 4. § V.					
25	6	Siedziba z ogrodem na przestrzeni 0,36 dz., na któréj jest dom o 1 pokoju z kuchnią, wozownią, świren i podpowietka, zabudowania te są, ocenione na 20 r., za które prócz arendy należy % do kapitału budowlowego 50 kop. - - - -	3	26	3	26

томъ 3 § V.						
26	2	Въ с. Юрковцахъ 2 сада на пространствѣ 9,60 дес. земли	15	—	15	—
томъ 2 § V.						
27	19	Въ Пудловецкомъ имѣніи: на хуторѣ Войтовкѣ усадьба на пространствѣ 4,86 дес., на коей имѣется садъ и 2 избы, а также сарай для лошадей, оцѣненные въ 66 руб., отъ каковыхъ строеній кромѣ дохода исчислено % въ строительный капиталъ 1 р. 50 к. - -	25	—	65	25
		Статья эта предлагается на счетъ неисправнаго контрагента Мошки Литвака, не уплатившаго дохода и неявившагося для заключенія контракта.				
томъ 2 § V.		МОГИЛЕВСКАГО УѢЗДА.				
28	8, 9 и 10	Въ с. Плебановкѣ: 3 сада на пространствѣ 13,46 дес.	84	50	126	30
29	12	— Калиновкѣ ярморочная площадь на пространствѣ 2,18 дес.	32	—	—	—
томъ 3 § II.		УШИЦКАГО УѢЗДА.				
30	съ 5 по 14	Въ Миньковецкомъ имѣніи: мельницъ 9, въ коихъ хотя есть 11 поставовъ и 1 фалюша, оцѣнка 640 руб., но одинъ въ Притулійской мельницѣ принадлежитъ дворянкѣ Ставиской - - - - - -	209	—	209	—
томъ 2 § V.		ПРОСКУРОВСКАГО УѢЗДА.				
31	4	Въ части м. Тарноруды: камышь на пространствѣ 16,77 д.	10	5	10	5
§ II.		БРАЦЛАВСКАГО УѢЗДА.				
32	19	Въ Брацлавской Ксендзовкѣ: мельница объ одномъ поставѣ деревянная, ветхая, оцѣненная 20 р. - - -	26	90	26	90
§ 1.		ЯМПОЛЬСКАГО УѢЗДА.				
33	34	Въ д. Клекотинѣ Мурафской:				
		Земли вакантной, усадебной - 2,41 дес.				
		пахатной хорошей - - 6 —				
		посредственной - - 3 —				
		худой - - 1,95 —				
		сѣнокосной луговой - - 0,50 —				
		Итого . 13,85 дес.	16	28	16	28
томъ 3 § 1.						
34	24	Въ с. Ефимовкѣ: земли вакантной усадебной 1,42 дес.				
		пахатной хорошей - - 48,11 —				
		сѣнокосной въ лѣсу - - 36,85 —				
		луговой - - - 10 —				
		Итого . 96,38 дес.	98	7	98	7
§ V.						
35	съ 20 по 28	Въ Ярускомъ имѣніи: садовъ виноградныхъ и фруктовыхъ 8, на пространствѣ 14,42 дес., въ коихъ имѣется необходимое число жердей для виноградныхъ кустовъ и 4 избы для садовниковъ, оцѣненныя въ 31 р. 50 к.	486	—	486	—
§ 1.		ГАЙСИНСКАГО УѢЗДА.				
36	135	Въ Кислякскомъ имѣніи.				
		Земли вакантной усадебной - 19,89 дес.				
		пахатной посредственной - 11,33 —				
		Итого . 31,22 дес.	27	78	27	78
		И при этихъ земляхъ въ Шурѣ Метлинецкой домъ, флигель, амбарь, два сарая и клуня.				
томъ 2 § 1.		ОЛЬГОПОЛЬСКАГО УѢЗДА.				
37	39	Въ Рашковской Слободѣ.				
		Вакантной усадьбы - - - 0,56 дес.	—	76	—	76
§ II.						
38	101 и 102	Въ м. Пѣщанкѣ: мельницъ 2, оцѣненныхъ въ 1,500 р.	330	—	330	—
		Итого	2364	66½	2469	10½

(360)

tom 3 § V.						
26	2	We wsi Jurkowcach 2 sady na przestrzeni 9,60 dz. ziemi	15	—	15	—
tom 2 § V.						
27	19	W Pudłowieckim majątku. w chutorze Wojtowce siedziba na przestrzeni 4,86 dz., na któréj jest sad i 2 izby, a także stajnia, ocenione 66 r., za budowle te prócz arendy wyliczono % do kapitału budowlowego 1 rub. 50 kop. - - - - -	25	—	65	25
		Artykuł ten oddaje się na rachunek nieopłatnego dzierżawcy Moszki Litwaka, który niezapłacił arendy i nie przybył dla zawarcia kontraktu.				
tom 2 § V.		W POW. MOHYLEWSKIM.				
28	8, 9 i 10	We wsi Plebanówce: 3 sady na przestrzeni 13,46 dz.	84	50	126	30
29	12	— Kalinówce plac jarmarkowy na przestrzeni 2,18 dz. -	32	—	—	—
tom 3 § II.		W POW. USZYCKIM.				
30	od 5 do 14	W Mińkowieckim majątku: młynów 9, w których chociaż jest 11 kamieni i 1 walusz, ocenione 640 r., ale jeden w młynie Prytulickim należy do szlachcianki Stawiskiéj - - - - -	209	—	209	—
tom 2 § V.		W POW. PROSKUROWSKIM.				
31	4	W części m. Tarnorudy: zarośle na przestrzeni 16,77 dz.	10	5	10	5
§ II.		W POW. BRACŁAWSKIM.				
32	19	W Bracławskiéj Księdzówce: młyn o jednym kamieniu drzewniany, stary, oceniony 20 rub. - - -	26	90	26	90
§ 1.		W POW. JAMPOLSKIM.				
33	34	We wsi Klekotynie Murawskiéj:				
		Ziemi wakującéj, siedzibnéj - 2,41 dz.				
		oroméj dobréj - - 6 —				
		pośredniéj - - - 3 —				
		złéj - - - - 1,95 —				
		łąk - - - - 0,50 —				
		W ogóle . 13,85 dz.	16	28	16	28
tom 3 § 1.						
34	24	We wsi Jefimówce: ziemi wakującéj siedzibnéj 1,42 dz.				
		oroméj dobréj - 48,11 —				
		łąk w lesie - 36,85 —				
		sianożęci - 10 —				
		W ogole . . 96,38 dz.	98	7	98	7
§ V.						
35	od 20 do 28	W Jarugskim majątku: winnic i sadów 8, na przestrzeni 14,42 dz., w których jest potrzebna ilość żerdzi dla krzewów winoroślowych i 4 izby dla ogrodników, ocenione 31 rub. 50 k. - -	486	—	486	—
§ 1.		W POW. HAJSYŃSKIM.				
36	135	W Kislakskim majątku:				
		Ziemi wakujacej siedzibnéj - 19,89 dz.				
		oroméj pośredniéj - 11,33 —				
		W ogole . 31,22 —	27	78	27	78
		I przy tych ziemiach w Szurze Mietlinieckiéj dom, oficyna, spichrz, dwa chlewy i skład.				
tom 2 § 1.		W POW. OLGOPOLSKIM.				
37	39	W Słobodzie Raszkowskiéj.				
		Wakującéj siedziby - - 0,56 dz.	—	76	—	76
§ II.						
38	101 i 102	W m. Pieszczance, młynów 2, ocenionych 1,500 rub.	330	—	330	—
		W ogóle - -	2364	66½	2469	10½

(360)

1. Виленская инженерная команда объявляетъ, что въ оной командѣ назначены 23 и 27 числъ сего іюня торги, на поставку раздробительно матеріаловъ, а также мастеровыхъ и рабочихъ людей, потребныхъ для ремонтнаго исправленія въ семъ году воинскихъ зданій въ городахъ: Несвижѣ, Лидѣ и Слуцкѣ; а потому желающіе взять на себя этотъ подрядъ, могутъ явиться въ вышеозначенные сроки въ управленіе инженерной команды и представить при прошеніи на основаніи 583 статьи VIII Т. Св. военныхъ постановленій, благонадежные и свободные отъ запрещеній залоги, съ приложеніемъ свидѣтельствъ о званіи своемъ и о правѣ торговли.— Кондиціи и смѣты можно видѣть въ инженерной командѣ и прежде торговъ. (366)

1. Канцелярія г. Виленскаго военнаго, Гродненскаго и Ковенскаго генералъ-губернатора объявляетъ, что предсѣдатель Виленской казенной палаты дѣйствительный статскій совѣтникъ Александръ Адольфовичъ *де-Роберти* съ супругою *Екатериною* Ѳедоровною и дочерью дѣвицею Екатериною Александровною, и помѣщикъ Вилейскаго уѣзда Иванъ Ивановичъ *Любанскій* съ женою Александрою отправляются за границу.

Тит. Сов. *Зубовичъ*. (365)

1. Отъ канцеляріи г. начальника Виленской губерніи объявляется о намѣреніи помѣщика Вилейскаго уѣзда Ѳомы Францова Сакевича, дворянина Михаила Зайковскаго и французской подданной Розаліи Анжелину Готро отправляются за границу. (368)

2. Отъ дирекціи училищъ Виленской губерніи симъ объявляется, что 23 сего іюня будутъ производиться въ совѣтѣ Виленской гимназіи торги, съ узаконенною чрезъ три дня переторжкою, на поставку съ 1 іюля сего года дровъ на отопленіе зданія св. Янской коллегіи; почему желающіе участвовать въ сихъ торгахъ, благоволятъ явиться въ означенные дни въ канцелярію дирекціи, съ узаконенными залогами. 9 іюня 1860 года. (364)

3. Канцелярія г. Виленскаго военнаго, Гродненскаго и Ковенскаго генералъ-губернатора объявляетъ, что слѣдующія лица выѣзжаютъ за границу: 1) жена полковника Анна Петровна Полянская съ племянницею Лидіею Сергѣевною Волковскою и служанкою Олимпіядою Петровою, 3) гр. Богданъ Эдуардовичъ Мостовскій съ супругою Софіею, дѣтьми: Эдуардомъ и Маріею: служителями Ириною Борковскою, Элеонорою Василевскою, Терезою Александровичъ и Осипомъ Анкудовичемъ, 3) аптекарь св. Іоанской аптеки Осипъ Бернардовичъ Каменскій, 4) жена Новоалександровскаго 3 гильдіи купца Рива Пумпянская съ сыномъ Борухомъ-Іоселемъ Пумпянскимъ и служанкою Зельдою Іофе.

3. Канцелярія г. Виленскаго военнаго, Гродненскаго и Ковенскаго генералъ-губернатора объявляетъ, что французскіе подданные: Викторъ Бертранъ съ супругою Маріею, урожденною Кеменъ и сыномъ Карломъ и Лудовикъ Легранъ (Legrand) отправляются за границу. (352)

3. Канцелярія г. Виленскаго военнаго, Гродненскаго и Ковенскаго генералъ-губернатора объявляется, что отправляются за границу подданные: Французскій Онуфрій Зорго, Прусскій Карлъ Августъ Шмидтъ и Швейцарская Элиза Гесъ.

Тит. Сов. *Зубовичъ*. (362)

1. Wileńska komenda inżynieryjna ogłasza, iż w niéj d. 23 i 27 ter. czerwca będą się odbywały targi, na częściowe dostarczenie materjałów, tudzież majstrów i robotników, potrzebnych do reperacji w tym roku gmachów wojokowych w miastach: Nieświżu, Lidzie i Słucku; przeto zyczący podjąć się tego podradu, mogą na oznaczone termina przybyć do zarządu komendy inżynieryjnéj i złożyć przy prośbie, na osnowie 583 art. VIII T. Zb. Pr. wojennych, pewne i wolne od zaprzeczeń ewikcje, załączając zarazem świadectwa stanu i prawa handlu.— Warunki i kosztorysy można widzieć w komendzie inżynieryjnéj i przed targami. (366)

1. Kancellarja p. Wileńskiego wojennego, Grodzieńskiego i Kowieńskiego jenerał-gubernatora ogłasza, iż prezydent Wileńskiéj izby skarbowéj, rzeczywisty radzca stanu Aleksander syn Adolfa *de-Roberti* z żoną Katarzyną i córką Katarzyną, oraz obywatel powiatu Wilejskiego Jan *Lubanski* z żoną Aleksandrą wyjeżdżają za granicę.

Radzca honorowy *Zubowicz*. (365)

1. Kancellarja p. naczelnika gubernii Wileńskiéj ogłasza, iż obywatel powiatu Wilejskiego Tomasz Franciszek syn Sakiewicz, dworzanin Michał Zajkowski, oraz poddanna francuzka Rozalia Gotro wyjeżdżają za granicę. (368)

2. Dyrekcja szkół gubernji Wileńskiéj niniejszém ogłasza, że dnia 23 ter. czerwca będą się odbywały w radzie gimnazjalnéj Wileńskiego targi, ze zwykłym we trzy dni przetargiem, na dostarczenie od 1 lipca roku bież. drzewa na opał gmachu kollegjum św. Jańskiego. Przeto życzący uczestniczyć w tych targach, zechcą przybyć na nie do kancellarji dyrekcji, z prawnemi zastawami. Dnia 9 czerwca 1860 roku. (364)

3. Kancellarja p. Wileńskiego wojennego, Grodzieńskiego i Kowieńskiego jenerał-gubernatora ogłasza, iż następujące osoby wyjeżdżają za granicę: 1) półkownikowa Anna Polańska, z kuzynką Lidją Wołkowską i służącą Olimpiadą Piotrową; 2) Bohdan hrabia Mostowski z żoną Zofią, dziećmi: Edwardem i Marją, służącemi: Ireną Borkowską, Eleonorą Wasilewską, Teressą Alexandrowiczową i Józefem Ankudowiczem; 3) aptekarz apteki Swięto-Jańskiéj Józef Kamieński; 4) żona Nowoaleksandrowskiego kupca 3-éj gildy Rywa Pumpiańska, z synem Boruchem-Josielem Pumpiańskim i służącą Zeldą Jofe. (351)

3. Kancellarja p. Wileńskiego wojennego, Grodzieńskiego i Kowieńskiego jenerał-gubernatora ogłasza, iż Francuzcy poddani: Wiktor Bertrand z żoną Marją i synem Karolem, i Ludwik Legrand wyjeżdżają za granicę. (352)

3. Kancellarja p. Wileńskiego wojennego, Grodzieńskiego i Kowieńskiego jenerał-gubernatora ogłasza, iż wyjeżdżają za granice poddani: Francuzki Onufry Zorgo, pruski Karol August Szmidt i Szwajcarska Eliza Hes.

Radzca honorowy *Zubowicz*. (362)

ЧАСТНЫЯ ОБЪЯВЛЕНІЯ. OGŁOSZENIA PRYWATNE.

1. Виленская контора по сооруженію желѣзной дороги объявляетъ о выѣздѣ за границу Прусскихъ подданныхъ: Керна, Шольца, Неймана, Штенцевъ и Крейнбринга. (369)

1. Kantor Wileński budowy drogi żelaznéj ogłasza o wyjeździe za granicę Pruskich poddani: Kerna, Szolca, Nejmana, Sztencew i Krejbringa. (369)

Печатать позволяется. ВИЛЬНО.—17 іюня 1860 г. Цензоръ, дѣйствительный статскій совѣтникъ и кавалеръ П. Кукольникъ.

W Drukarni A. H. KIRKORA i sp.